

SVĚTLO

TÝDENÍK MATICE CYRILOMETODĚJSKÉ

31. ČÍSLO / IX. ROČNÍK

7,50 Kč (10 Sk)

5. SRPNA 2001

Z obsahu:

**Být »živým
znamením Krista«**

Z projevu Svatého otce
při audienci nových
biskupů 5. 7. 2001
- strana 2 -

**Poklady Církve:
poklad víry a chudí**

Pravým pokladem Pána je
ten, kdo naplňuje to, co
on zpečetil svou krví
(sv. Ambrož)
- strana 4 -

»Hle, poklady Církve«

Hymnus sv. Ambrože na
počest sv. Vavřince
- strana 5 -

Výzva evangelia

Z knihy J. Spiess:
Ptát se po pravdě
- strana 7 -

Mučedník chudých

Příběh biskupa –
mučedníka
- strana 8 -

**Život svatého
Františka (13)**

Četba na pokračování
- strana 11 -

**»Před tvou mocí
padají na tvář nebeské
zástupy«**

Zamyšlení nad stavem
úcty k lidem i k Bohu
- strana 13 -

*Fra Angelico: Papež Sixtus II. svěruje jáhnu sv. Vavřinci
poklady církve, kaple sv. Mikuláše ve Vatikánu*

Být »živým znamením Krista«

Z projevu Svatého otce při audienci nových biskupů 5. 7. 2001

Draží bratři v biskupské službě, sešli jste se v Římě, abyste na chvíli vytvořili bratrské společenství a probrali některá témata a praktické problémy, které představují nejčastější otázky v životě biskupa. Víím, že vaše setkání chtělo být také, a to především, poutí k hrobu apoštola Petra s úmyslem, abyste upevnili kolegiální společenství mezi sebou a s nástupcem Petrovým, kterého chtěl mít Kristus jako princip a viditelný základ jednoty Církve.

Pokud jde o mne, chtěl bych vás znovu ujistit o své duchovní blízkosti a upevnit vás ve víře a v důvěře v Ježíše Krista, který vás povolal a ustanovil pastýři svého lidu v této naší době.

Setkání těchto dní bude jistě také silným prožitkem milosti, která podpořila ve vás obnovené přilnutí k vaší identitě. Je to příležitost k novému zamyšlení, jak *obnovit Boží dar*, kterého se vám dostalo skrze vkládání rukou podle povzbuzení apoštola Pavla Timoteovi pod vedením *Ducha síly, lásky a moudrosti* (2 Tim 1,6-7).

Moji draží bratři, jste biskupy na počátku nového tisíciletí! Jistě, žijeme ve světě obtížném a složitém. Dokazuje to řada otázek, které jste řešili v těchto dnech v referátech a v diskuzích. Biskupská služba není poznamenána triumfalismem, nýbrž spíše křížem Kristovým. Biskupským svěcením jste se totiž stali vnitřně připodobněni Kristu. Žádná obtíž vás nesmí vylekat, protože Kristus je naší nadějí (srov. 1 Tim 1,1). On kráčí po našem boku dnes a povždy (srov. Žid 13,8). On je s námi jako nejvyšší Pastýř (srov. 1 Petr 5,4). On vede svou Církev k plnosti pravdy a života.

To, co vás musí oduševňovat při výkonu vašeho úřadu, je velký duch služby. Dnes více

než jindy se chápe role biskupa v pojmu služby. Koncilní dekret *Christus Dominus* nám připomíná: »Při výkonu otcovského a pastýřského úkolu ať jsou biskupové uprostřed svých jako ti, kteří slouží.« (16) Biskup je služebníkem všech. On je tu pro službu Bohu a pro jeho lásku ke službě lidem.

»Biskup jako služebník evangelia pro naději světa« - tak zní téma X. řádného synodu o životě a službě biskupů připravovaného na tento podzim.

Biskup má vykonávat svůj úřad a svou autoritu jako službu jednotě a společenství. Jako biskupové jsme povoláni, abychom vedli Boží lid po cestách svatosti; proto se musíme **dívat na Krista jako na svůj vzor**. Úspěch naší pastýřské služby se nemůže měřit v termínech byrokratické organizace nebo statistických dat: svatost má jiná kritéria a měřítka.

Úkolem biskupa je být »živým znamením Krista« (LG 21), znamením Kristovy lásky pro každou lidskou osobu. Účinnost, s jakou ukazujeme světu Krista, závisí z velké části **na autentičnosti našeho následování Krista**.

Osobní svatost je podmínkou plodnosti naší služby jakožto biskupů Církve. Naše spojení s Ježíšem Kristem určuje důvěryhodnost našeho svědectví evangelia a nadpřirozenou účinnost naší činnosti a našich iniciativ. Můžeme hlásat přesvědčivě *nevystižné Kristovo bohatství* (Ef 3,8), jen když zachováme víru v lásku a přátelství s Kristem.

Vy, nedávno vysvěcení, nezapomínejte vrátit se často v myslí k tomuto dojemnému okamžiku a připomínejte si trojí »munus« (úkol), který vám byl svěřen: být **učiteli víry** skrze vyučování oné pravdě, kterou jste přijali a kterou máte za úkol věrně předávat; být **správci Božích tajemství** pro posvěcení duší; být **pastýři a vůdci Božího lidu**, který Kristus vykoupil svou krví. Přeji vám ze srdce, aby zkušenost, kterou jste prožili v těchto dnech mohla znovu oživit ve vás onoho ducha služby, který má svůj vzor v Kristu, Dobrém pastýři.

Draží biskupové, víme dobře, že apoštolská služba s sebou přináší radosti a naděje, ale také obtíže, obavy a obrovské pastorační výzvy. Ale vy nejste ve své službě sami, protože jste

jako nástupci apoštolů spojení s papežem, nástupcem apoštola Petra, se všemi členy biskupského kolegia, se všemi biskupy světa. Obrovské výzvy, před kterými se nacházíme, jsou také velkou příležitostí přítomné hodiny.

Při vzpomínce na bohatou zkušenost Jubilejního roku, který vyvolal ve světě velkou touhu po Kristu, chtěl bych vám symbolicky znovu předat apoštolský list *Novo millennio ineunte*, který vytyčuje směr cesty Církve v této nové dějinné etapě a vymezuje v ní úkol nových apoštolských výhledů. I vám opakuji *Duc in altum* (srov. Lk 5,4), **zajedte odvážně na hlubinu s plachtami rozvinutými pro vanutí Ducha svatého**.

Pokud jde o mne, objímám vás a ujišťuji vás trvalou vzpomínkou u oltáře Božího, aby Bůh posiloval duchovní pouto, které nás spojuje. Společně budeme s obnoveným úsilím pokračovat v práci na budování Božího království pro naději světa. **Pravá míra vašeho úspěchu záleží na vaší větší svatosti v láskyplné službě všem potřebným**, v tom, že pomáháte všem *v lásce a v pravdě*.

Svěřujeme Marii, Matce Církve, předsevzetí, která dozrála v těchto dnech, aby vám byla nablízku se svou mateřskou pomocí a oplodnila vaše pastorační úsilí. S těmito pocity ze srdce uděluji jednomu každému z vás zvláštní apoštolské požehnání, které rád rozšiřuji i na společenství svěřená vaší pastýřské péči.

Překlad -lš-

Zvýraznění redakce Světla

PŘÍKLAD PRAVÉHO EKUMENISMU

Jak uvedl 16. července francouzský deník *La Croix*, protestantský biskup Michel Viot ohlásil, že odchází do katolické církve.

Dosavadní prezident lutherské konzistoře v Paříži a od roku 1996 lutherský biskup zdůvodnil své rozhodnutí tím, že pokládá rozdělení křesťanů za největší překážku evangelizace. Po podepsání společného prohlášení o ospravedlnění nevidí Michel Viot žádný důvod pro to, aby dále trvalo rozdělení církve. Navíc se v protestantské praxi objevují věci, které mu vadí. Především je nespokojen se svátostnou praxí protestantských společenství.

Viot byl pokřtěn jako katolík a k luteránům přestoupil v době svého mládí. Chce zatím pracovat v pastoraci ve farnosti Chateaudun ve střední Francii. Jako svobodný by chtěl později přijmout jáhenské a pak i kněžské svěcení. Je to první případ v dějinách, co lutherský biskup přestupuje do katolické církve.

Co s majetkem?

Zamyšlení nad dnešními liturgickými texty

Mějte se na pozoru před chamtivostí

Odebrat se v soustředěném zamyšlení alespoň na půl hodiny za Ježíšem, to není prostředek na ukrácení dlouhé chvíle. Ten nevelký zlomek času jednou za týden by sis však měl vždy najít, i když se ti zdá, že máš mnoho práce. *Co má člověk za všechno své namáhání a plahočení? Po všechny dny má jen starosti. Ani v noci si neodpočine jeho srdce.* Možná, že právě dnešní setkání ti pomůže podívat se na své neodbytné starosti novým pohledem. Možná, že právě v této chvíli vnitřního zastavení najdeš překvapující klíč k překonání obtíží, které mohou pramenit z toho, že některé věci si tě přespříliš podmanily. Vždyť sám Ježíš má největší zájem na tom, aby se tvé problémy vyřešily a abys získal tu nejskutečnější svobodu a nejpevnější jistotu. Vyprav se proto za Pánem.

Dnes tě nikoliv náhodou předešel jeden člověk, který hledá v Ježíši advokáta a žádá, aby mu dopomohl k nabytí majetku. Pán, který vyhověl tolika potřebným, tentokrát prosebníka veřejně odmítá. Dary, které Ježíš rozdává, když uzdravuje, odpouští hříchy a zahání zlé duchy, přivádějí obdarované zpět k Bohu. Má-li se však Pán stát jen prostředkem k uspokojení pozemských tužeb, byla by to cesta opačným směrem.

Ale ani tento žadatel neodejde s prázdnou. Dostane se mu poučení, které je velmi cenné i pro tebe. Všimni si navíc, jak je Pánova výstraha dnes ještě aktuálnější, než za onoho času.

Pro své podobnosti si božský Mistr zvolil tentokrát úspěšného podnikatele. Představuje nám člověka, kterému se podařilo obratem znásobit své jmění. Tento zbohatlík se cítí u cíle svých snah. Na dlouhé časy má zajištěno užívání života. Místo starostí, jak přijít k zisku, nastupují problémy, kam zisk uskladnit. Umíš si představit, kolik je dnes těch, kteří v takovém člověku vidí přímo nedostižný vzor?

Navzdory obecnému mínění označuje Pán jeho počinání za pouhé bláznovství. To, čím nadbytek člověka ohrožuje, je oslepující lesk bohatství, který navozuje klamný pocit nadměrného sebevědomí, jistoty a bezpečí. *I když má člověk nadbytek, není jeho život zajištěn tím, co má.* Ten, kdo všechnu svou jistotu vkládá do vědomí, že si může cokoliv »koupit«, ztrácí zájem o styk s Bohem. Bůh opravdu neprodává ani nekupuje. Tržní myšlení je opakem jeho myšlení. *Bůh je*

láska⁽¹⁾. Obchod nezná lásku a láska nezná obchod. Boží láska je jediná skutečná, ovšem neprodejná hodnota a jistota. Je to bohatství, které neutrpí ani dlouhým odloučením, naopak, připravuje si tak dokonalé naplnění ve věčném spojení. Okamžik pozemského konce, ve kterém se překvapenému bohatci náhle zhroutí celý svět, naplní naopak člověka, která má svůj poklad u Boha, nekončící radostí z nejskutečnějšího bohatství.

Jestliže tě Pán takto varuje před *zlou žádostivostí a chamtivostí*, chce tě uchránit velkého nebezpečí, že bys na tom, co vlastníš, nebo co bys rád vlastnil, zakládal všechno své štěstí, velikost a jistotu. *Kdo chce být bohatý, upadá do osidel pokušení a mnoha nerozumných a škodlivých tužeb, které strhují lidi do záhuby*⁽²⁾. Toto osidlo je osidlem ďablovým. Vzpomeň si, že i Ježíše si chtěl Satan koupit a nabízel mu všechny poklady světa, ovšem za určitou cenu, která je stále stejná: *...budeš-li se mi klanět*⁽³⁾. Ale jak vidíš, Pán zůstává po celý svůj pozemský život příkladem nejvyšší skromnosti a chudoby. Všelicos mu nepřátelé vyčítají, ale nikdy ne majetek či bohatství. Proto když posílal učedníky, aby šli hlásat Boží království jeho jménem, mohl jim říct: *Neberte si ani měšec ani mošnu...*⁽⁴⁾ *Váš Otec přece ví, co potřebujete*⁽⁵⁾.

Jsi-li majetný, čeká tě nelehký úkol: *kupovat a užívat, jako bys nic neměl a nic neužíval*⁽⁶⁾. Ale máš také velkou šanci a současně povinnost: být obzvláště štedrý k těm, kteří jsou v nouzi a *nemají čím odplatit*⁽⁷⁾. Naučíš se tak i uprostřed bohatství *usilovat o to, co pochází shůry, ne o to, co je na zemi*.

Jsi-li naopak chudý, netrap se pro to, že nemáš, co tak okázale vlastní ti druzí. Vždyť je daleko více toho, co máš a můžeš mít: máš k dispozici poklad, o který tě nepřipraví ani zloději, ani koroze, ani hospodářská krize: jsi přece milovaným **dítětem nejbohatšího a nejdobrotivějšího Otce**. *On je náš Bůh a my jsme lid, který pase, stádce vedené jeho rukou*⁽⁸⁾.

Rada apoštola Pavla, abys umrtvil všechno, co je v tvých údech pozemského, nezni zastarale jen v této společnosti blahobytu. Byla pro svět nepřijatelná i v dobách apoštolů. Stejně jako tehdy i dnes se důvěrně snoubí *chamtivost a zlá žádostivost se smilstvím a nečistotou*. Poděkuj svému Pánu, že tě chce všemožně uchránit před takovou *modloslužbou*.

Kéž byste dnes uposlechli jeho hlasu!⁽⁹⁾

Bratr Amadeus

⁽¹⁾ 1 Jan 4,17; ⁽²⁾ 1 Tim 6,9; ⁽³⁾ Mt 4,10; ⁽⁴⁾ Lk 9,4

⁽⁵⁾ Lk 12,30; ⁽⁶⁾ srov. 1 Kor 7,30n; ⁽⁷⁾ Lk 14,4

⁽⁸⁾ resp. žalm 95; ⁽⁹⁾ tamt.

Liturgická čtení

1. čtení – Kaz 1,2;2,21–23

Marnost nad marnost – praví Kazatel – marnost nad marnost, všechno je marnost. Vždyť se stává, že někdo pracuje moudře, rozvážně a úspěšně, a nakonec to dá do vlastnictví jinému, kdo na tom nepracoval. I to je marnost a velké zlo. Co má člověk za všechno svoje namáhání a snahu, s níž se plahočí pod sluncem? Ano, po všechny dny má jen starosti; trápení je jeho zaměstnáním, ani v noci si jeho srdce neodpočine. I tohle je marnost.

2. čtení – Kol 3,1–5.9–11

Bratři! Když jste s Kristem byli vzkříšeni, usilujte o to, co pochází shůry, kde je Kristus po Boží pravici. Na to myslíte, co pochází shůry, ne na to, co je na zemi. Jste přece už mrtví a váš život je s Kristem skrytý v Bohu. Ale až se ukáže Kristus, náš život, potom se i vy s ním ukážete ve slávě. Umrtvěte proto všechno, co je ve vašich údech pozemského: smilství, nečistotu, chlípnost, zlou žádostivost a chamtivost, která je modloslužbou. Neobelhávejte jeden druhého. Svlčte ze sebe člověka starého s jeho počináním a oblečte člověka nového, který se obnovuje k správnému poznání, aby se podobal svému Stvořiteli. Tady už není Řek nebo Žid, obřezaný nebo neobřezaný, barbar, Skyta, otrok nebo člověk svobodný, ale všechno a ve všem je Kristus.

Evangelium – Lk 12,13–21

Někdo ze zástupu požádal Ježíše: „Mistře, řekni mému bratroví, aby se rozdělil se mnou o dědictví!“ Odpověděl mu: „Člověče, kdo mě ustanovil nad vámi soudcem nebo rozhodčím?“ Potom jim řekl: „Dejte si pozor a chraňte se před každou chamtivostí. Neboť i když má někdo nadbytek, jeho život není zajištěn tím, co má.“ Pověděl jim toto podobnosti: „Jednomu bohatému člověku se na poli hojně urodilo. Uvažoval tedy sám pro sebe: „Co mám udělat? Vždy už nemám, kam svou úrodu uložit! Tohle udělám,“ řekl si, „strhnu své stodoly, vystavím větší a tam složím všechno své obilí i své zásoby. Pak si mohu říci: Máš velké zásoby na mnoho let. Klidně si žij, jez, pij, vesele hoduj!“ Bůh však mu řekl: „Blázne, ještě této noci budeš muset odevzdat svou duši, a čím bude to, co jsi nashromáždil?“ Tak to dopadá s tím, kdo si hromadí poklady, ale není bohatý před Bohem.“

Poklady Církvě: poklad víry a chudí

»Několik slov (římského starosty) vyvolalo v mé paměti vzpomínku na modlitbu, kterou jsem se modlil jako malé dítě se svou matkou. Zněla takto: „Do nebe volající hříchy jsou – utlačovat chudé a odpírat pracujícím spravedlivou mzdu.“ Pan farář se mě ptal v hodině katechismu: „Které jsou hříchy do nebe volající a proč jsou tak těžké a zavrženíhodné?“ Odpověděl jsem podle katechismu Pia X.: „Protože jsou namířeny přímo proti blahu lidstva, a jsou odporné, protože svolávají více než jiné hříchy Boží tresty.“ Řím bude jen tehdy skutečně křesťanskou obcí, když bude Bůh uctíván nejen většinou věřících v kostelích, nejen mravným životem jednotlivců, ale také skrze lásku k chudým. Ti jsou, jak řekl římský jáhen Vavřinec, pravým pokladem Církvě; kdo může, bude jim proto pomáhat, aby měli více a byli více, aniž by je při tom ponižoval a urážel tím, že bude vystavovat na odív bohatství, tím, že utrácí peníze za nicotné věci, místo aby je investoval do podniků pro společné dobro.«

Jan Pavel II., 23. září 1978 u Sv. Jana v Lateráne

VÍRA ŘÍMA: PRAMEN BLÍŽENSKÉ LÁSKY

Víra, kterou jáhen Vavřinec proměnil mučednictvím ve vítězství, je táž víra, která mu kázala rozdávat poklady Církvě chudým.

Stefania Falascová

»Jako biskup tohoto vznešeného města zasazujeme se za ustavičného nářku o to, aby naše tolik milované město Řím bylo uchráněno hrůz a zrušení současné války. Bohužel tato naše oprávněná naděje byla zklamána. To, před čím jsme zapřísahali, se nyní stalo, a co jsme v obavách předvíдали, se uskutečnilo. Před našima očima se odehrálo smutné divadlo o krvavých lázních a troskách, jejichž obětí je bezbranný a nevinný lid. Tato nanejvýš smutná skutečnost naplňuje naše srdce bolestí. Jedna z neslavnějších římských bazilik, bazilika sv. Vavřince, která je svatá pro všechny katolíky, kteří ji ctí pro dávné vzpomínky a hrob našeho ctihodného předchůdce Pia IX., je již z velké části rozbořena.«

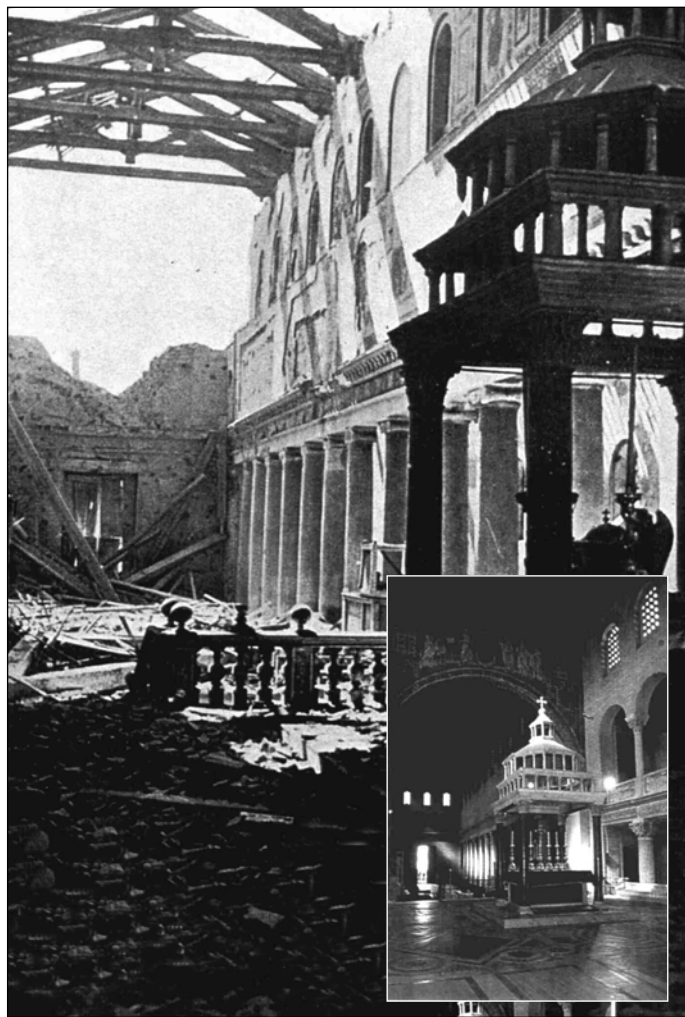
Těmito trpkými slovy oznámil Pius XII. po tragickém 19. červenci 1943 bombardování římské čtvrti San Lorenzo. Obraz onoho papeže, který jen několik hodin nato s rozpaženými rukama spěšně procházel mezi zoufalým zástupem a troskami, nebude nikdy zapomenut. Zasáhli Řím, zasáhli jeho srdce, když bombardovali

jeho lidovou čtvrť, která byla tak lidová jako světec, podle kterého je pojmenována: Vavřinec. Lev Veliký jednou řekl: »Jemu je třeba děkovat, že Řím se stal tak slavným, tak slavným jako se Jeruzalém stal slavným skrze Štěpána.«

Tímto vyznamenáním, které jej staví naroveň Štěpánovi, uctí-

vá římská církev svého mučedníka, který pro ni znamená tak mnoho, že ho řadí hned za apoštoly Petra a Pavla. *Apostolorum supparem* – takřka rovný apoštolům, tak ho popisuje sv. Ambrož v hymnu, který mu věnoval. Srovnání s apoštoly má na jedné straně oslavovat jeho velikost (»téměř rovný«), ale také připo-

Trosky baziliky sv. Vavřince Za hradbami po tragickém bombardování 19. července 1943, vpravo dole interiér baziliky dnes

Svatý Vavřinec, freska ze 6. století, krypta baziliky sv. Vavřince Za hradbami, Řím

menout, že všechno pochází z dědictví apoštolů Petra a Pavla, to znamená z *fides romana* – z víry římského lidu. Jak dokládají liturgická svědectví, byl jeho svátek slaven 10. srpna, a to byl od čtvrtého století v Římě kromě svátku Petra a Pavla jediný svátek světce, kterému předcházela vigilie.

Že římský lid začal uctívat tohoto světce velmi záhy, svědčí nejen liturgická pocta a monumentální bazilika nad jeho hrobem na hřbitově Verano, ale i četné další jemu zasvěcené kostely, kterou jsou rozsety po celém městě (bylo jich kdysi 34).

I když patří k prvním mučedníkům, jejichž kult byl zaveden oficiálně ihned po smrti, zachovalo se nám o něm jen málo historicky bezpečných svědectví.

Římská víra

Co víme o jeho životě, pochází z *Passio Polycroni*, které není datováno před pátým stoletím a k jeho rozšíření přispěli církevní Otcové. Ambrož jako první o něm píše v roce 389 ve spisu *De officiis*. Z uvedených pramenů víme, že byl jáhnem a v roce 258 za Valeriánova pronásledování (253-259) podstoupil mučednickou smrt. Následoval tak papeže Sixta II. (257-258). Ten byl, jak dosvědčuje Cyprián z Karthága v dopise africkému biskupu Succesovi, zajat císařskými vojáky 6. srpna, když předsedal shromáždění věřících v Kalistových katakom-

»Hle, poklady Církve«

Hymnus sv. Ambrože na počest sv. Vavřince

Apostolorum supparem
Laurentium archidiaconum
pari corona martyrum
romana sacrauit fides.

Ó arcijáhne Vavřinče,
bezmála roven knížatům,
touž mučednickou korunou
tě věnčí víra Římanů.

Xystum sequens hic martyrem
responsa vatis rettulit:
»Maerere, fili, desine,
sequere me post triduum«.

Když toužíš zemřít papežem,
dostáváš jeho předpověď:
Nermuť se, synu přemilý,
za tři dny budem pospolu!

Nec territus ponae metu,
heres futurus sanguinis,
spectavit obtutu pio
quod ipse mox per solveret.

Nezalekl se krutých muk
nastávající mučedník,
když vidí mučednickou smrt,
která čeká i na něho.

Iam tunc in illo martyre
egit triumphum martyris,
successor aequus syngropham
vocis tenens et sanguinis

Již v tomto prvním vítězství
je druhý triumf připraven,
svou víru věrný nástupce
slovem i krví zpečeti.

Post triduum iussus tamen
census sacros prodere,
spondet pie nec abnuit
addens dolum victoriae.

Když po třech dnech má odevzdat
veškeré církve poklady,
slíbí, že lhůtu dodrží,
lest vítěznou si chystaje.

Spectaculum pulcherrimum!
Egena cogit agmina
inopesque monstrans praedicat:
»Hi sunt opes ecclesiae«.

Jak nádherné to divadlo!
Chudinu s sebou přivádí
a ukazuje nuzáky:
»Hle, zde jsou církve poklady!«

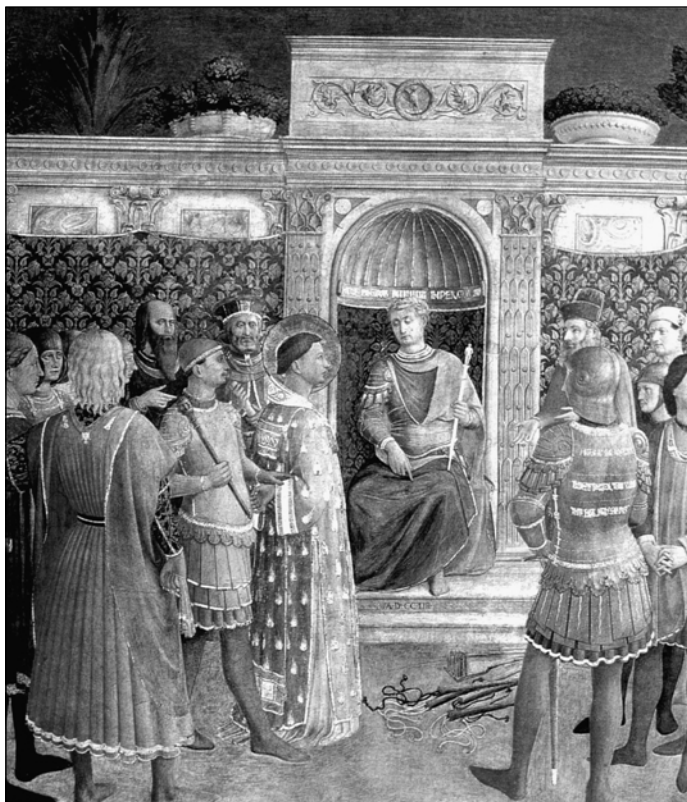
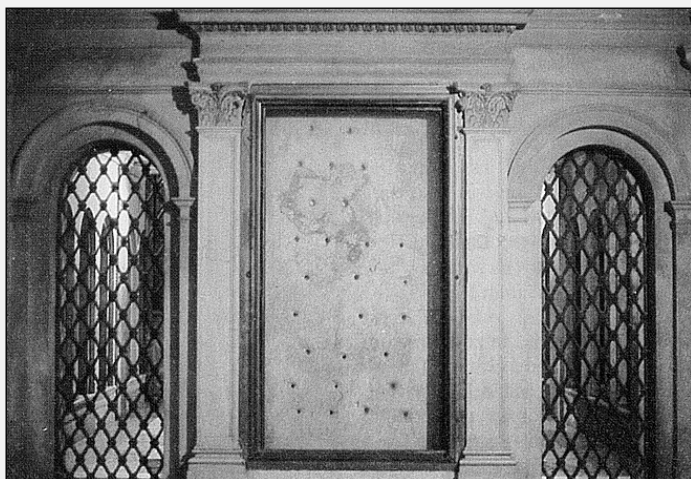
Verae piorum perpetes
inopes profecto sunt opes;
avarus inlusus dole
flammas et ultrices parat.

Zbožná věřící chudina
je věčným církve pokladem.
Chamtivost vládce bouří se
a chystá kruté mučení.

Fugit perustus carnifex
suisque cedit ignibus:
»Versate me«, martyr vocat,
»vorate, si coctum est«, iubet

Zášť víc než oheň páli jej,
chce prchnout před svým plamenem:
»Obrať mě«, volá mučedník,
»a sněž si, co sis upek!«

Rošt, na kterém byl sv. Vavřinec umučen. Nachází se za oltářem s relikviemi v kostele sv. Vavřince Za hradbami v Římě

Fra Angelico: Svatý Vavřinec před císařem, kaple sv. Mikuláše ve Vatíkánu

bách na Via Appia. Sixtus byl ihned stát spolu se čtyřmi jáhny, kteří mu asistovali. Tentýž den byli popraveni ještě další dva jáhni. Vavřinec však byl umučen teprve o čtyři dny později, jak dosvědčuje *Depositio Martyrum*.

Cyprían psal svůj dopis v srpnu 258, tedy bezprostředně po těchto událostech a informuje nás také o Valeriánově dekretu. Ten požadoval okamžitou popravu, jakmile se zjistí totožnost biskupů, kněží a jáhnů, a konfiskaci církevního majetku. Jak vysvětluje Eusebius z Césareje ve své *Storia ecclesiastica*, dal Valerián zabavit hřbitovy a kultovní budovy, aby zabránil shromažďování křesťanů.

Poprvé v dějinách vztahu mezi křesťany a římskou říší nestačil k osvobození odpad od víry, poprvé bylo záměrem státu vyhladit křesťany, ať už setrvávají ve víře, nebo jsou ochotni ji zapřít. Bylo to první pronásledování, ve kterém bylo křesťanské společenství postiženo jako církve, to znamená v její

hierarchické podstatě i s jejím vlastnictvím.

Římská církev na základě dobrovolných darů těch, kteří přistoupili ke křesťanské víře, shromáždila velké hmotné dědictví. Na takto darovaných pozemcích nebo lokalitách poskytnutých k dispozici vznikaly v průběhu staletí katakomby. Římský biskup, strážce pokladu víry, byl také současně správcem těchto majetků, jak uvádí Augustin, »pro svatý svazek bliženské lásky«. V církevní hierarchii měli jáhni za úkol opatrovat posvátné předměty a spravovat církevní majetek. Tak se starali o všechny potřeby společenství, k nimž podle úkolu, který svěřili prvním jáhnům apoštolové, patřila i péče o chudé. Obyčejně byl jeden z nich arcijáhne, to znamená prvním mezi jáhny. V prvních staletích měl arcijáhne Říma obzvláštní postavení a význam, a k tomu patřil i úřad správce a advokáta církve. Proto patřil arcijáhne k bezprostředním

Pokračování na str. 6

POKLADY CÍRKVE: POKLAD VÍRY A CHUDÍ

Pokračování ze str. 5

spolupracovníkům papeže a býval zvolen jeho nástupcem, i když stál v církevní hierarchii níže než kněží.

Tak např. Kalist spravoval jako arcijáhen stejnojmenné katakomby a stal se nástupcem papeže Zefyrina (199-217) na Petrově stolci. Stejně tak Štěpán I. (254-257) měl svého nástupce v arcijáhně Sixtovi (Sixtus II.). S velkou pravděpodobností by se byl Vavřinec stal nástupcem Sixta II. Prudentius uvádí v díle *Peristephanon*, které vzniklo asi 10 let po Ambrožových *De officiis*, že Vavřinec byl první ze sedmi, který sloužil v blízkosti oltáře. Jako levita vyššího stupně než ostatní měl za úkol sdržet klíče od svatých předmětů; jako věrný správce klíčů bděl nad Bohu zasvěcenými poklady a při-

cházel na pomoc chudým, kteří se živili ze stolu církve a které jako správce zásob osobně znal: *Adsueto ali / Ecclesiae matris penu / Quos ipse promus noverat* (ony chudé, které její správce obyčejně zaopatřoval ze statků matky Církve) (*Peristephanon 158-169*). Prudentius tedy vypočítává povinnosti Vavřincova úřadu a zdůrazňuje přitom jeho věrnost a jeho lásku k chudým.

Poklady církve

Mučednictví sv. Vavřince známe z *Passio Polycronii* z pátého století.

Jakmile se Vavřinec dověděl, co se děje v Kalistových katakombách, spěchal tam, aby byl svému biskupovi, papeži Sixtovi II. po boku. Když viděl, jak vojáci vedou papeže na popravu, dal se do pláče a zvolal: »Otče, kam jdeš bez svého syna? Kam to jdeš, svatý biskupe, bez svého jáhna? Nechceš, aby spolu s te-

Chudí prosí sv. Vavřince o chléb pro své hladovějící děti

bou prolil svou krev ten, kterému jsi dovolil, aby měl s tebou účast na slavení svatých tajemství?« Ale Sixtus mu odpověděl: »Proč žádáš, abys mohl se mnou sdílet mučednictví? Přenechávám ti veškeré dědictví, ale neopouštím tě, můj synu. Již brzy mě budeš následovat. Jsou pro tebe připraveny větší zápasy.«

Když pronásledovatelé biskupa popravili, požadovali ihned po tehdejší arcijáhnovi, aby jim vydal poklady církve. Ale ten rozdal všechno zlato církve chudým. Když vypršelo třídní ultimátum pro vydání pokladů, přišel spolu s velkým zástupem chudých, kterým rozdělil poklady. Na otázku, kde zůstalo slíbené zlato, ukázal Vavřinec na chudé, které přivedl s sebou, a řekl: »Hleďte, to jsou poklady, které jste požadovali. Ti, kteří zde stojí, jsou pokladem církve.«

Od té doby se těší církve z těchto jediných pokladů, z této pozůstalosti nevyčerpatelného bohatství: z pokladu víry – z *depositum fidei*, a z chudých, maličkých, upřednostněných adresátů a uživatelů duchovního i materiálního bohatství církve. Již Pán řekl: *Velebím tě, Otče, Pane nebe a země, že jsi tyto věci skryl před moudrými a zjevil jsi je maličkým* (Lk 10,21). Vavřinec to opakoval svým prostým gestem před svými pronásledovateli.

Ambrož komentuje tento rozhodující okamžik mučednictví sv. Vavřince ve svých *De officiis* takto: »Pravým pokladem Pána je ten, kdo naplňuje to, co on zpečtil svou krví. Pokladem církve je poklad víry, který přichází od apoštolů. A které drahocenné poklady má Kristus, ne-li ty, ve kterých je, jak říká, sám přítomen? Které drahocenné poklady vlastní Kristus, ne-li ty, ve kterých se chce zjevovat?«

Vavřinec zjevil tyto poklady a zvítězil, protože žádný pronásledovatel mu je nemohl vzít. Vavřinec, který raději církevní zlato rozdělil chudým, získal tak korunu mučednictví« (*De officiis* II, 140-141).

Protože jáhen římské církve se nepodrobil vůli císaře a nic neodvedl, naopak sehrál s ním svou hru, byl odsouzen k mnohému mučení a nakonec položen na rozžhavený rošt. Když umíral, obrátil se naposled ke svým pronásledovatelům a ironicky prohlásil: *Assum est, versa et manduca* (Pečeně je hotová, obrať ji a sněž!). Ambroziánský hymnus, který začíná vzpomínkou na apoštoly a na *fides romana*, jejímž drahocenným plodem je Vavřinec, sáhne i k tomuto odvážnému a košatému Vavřincovu temperamentu. Neboť jen v této víře mohl nástupce Petrův, papež Sixtus

Fra Angelico: Jáhenské svěcení sv. Vavřince, Vatikán

vydat tak hrdinné svědectví. Jen v této víře mohl svatý Vavřinec, arcijáhen a správce Sixtova dědictví, snášet všechna muka. »Jen Vavřincova víra mohla přemoci katany, pouta i plameny«, napsal papež Damasus (366-384) ve svém spisu na památku svatého mučedníka.

Jeruzalém a Řím

Vavřinec se stal *Consul perennis*, jak jej nazývá Prudentius, věčným konsulem, který svou láskou k bližním dává zazářit Římu v jeho vznešenosti. »Tak jako Řím nezůstane skrytý, tak nemůže být skrytý ani Vavřinec«, napsal Augustin ve svých *Sermones* k *dies natalis* tohoto mučedníka. A proto se přirovnává k Petrovi a Pavlovi a za dvojníka arcijáhna Štěpána, arcijáhna v Jeruzalémě, jak ukazují první antické památky.

Vavřinec byl pochován na hřbitově, který patřil jedné bohaté římské matroně na pozemku rodiny Verani (*Fundus Verani*) u Via Tiburtina bezprostředně u aureliánské zdi. V roce 315 dal Konstantin přenést hrob na pěknější místo, v blízkosti dal postavit nádherný chrám, tzv. *Basilica maior*. Bazilika sv. Vavřince a krypta s ostatky mučedníka se staly cílem četných poutí. Augustin dosvědčuje ve svých *Sermones* velkou

úctu a oblíbenost, které se těšil u římských křesťanů. »Majetky, které v Římě rozdělil, jsou tak proslavené, že vůbec není možno je vypočítat. Kdo se vroucně modlil na jeho hrobě, a nebyl vyslyšen? Velký počet slabých vyzvedá jeho zásluhu, že se zřekl časných statků kvůli nim.« (*Sermo* 303).

V průběhu doby byli v blízkosti jeho hrobu uloženi mnozí další: svatí jako Abbonius nebo Ireneus, kteří dosáhli mučednictví za Diokleciána; papežové jako Sixtus III. (432-440), kteří chtěli nalézt místo svého odpočinku v blízkosti sv. Vavřince; prostí věřící, kteří plně důvěřovali v přímluvu svého dobrodince a patrona. Za pontifikátu Pelagia II. (579-590) byly vedle tělesných ostatků sv. Vavřince uloženy i ctihodné ostatky sv. Štěpána, které byly do Říma přineseny z Byzance.

V novější době byl papež Pius IX. (1846-1878) jediným nástupcem sv. Petra, který chtěl mít svůj hrob vedle hrobu římského arcijáhna a mučedníka. Pius IX., onen papež, který zažil konec církevního státu, onen papež, který byl jako Vavřinec přinucen Boží Prozřetelností dát v sázku statky a majetek Církve.

Z 30giorni 10/96
přeložil -ls-

Starobylá kaple v bazilice sv. Vavřince Za hradbami ukrývá vzácné ostatky sv. Vavřince, sv. Štěpána a sv. Justina

Výzva evangelia

Znáte to: Sotva se trochu začtete do Bible, narazíte na pasáže, které vám připadají, jako by nebyly v pořádku. Milý Bože, proč je ta Bible tak nesystematická? Nebylo by to jednodušší, kdyby se všechny texty před námi odvíjely jako na špagátku? Proč stále ty skoky, vsuvky a protimlvy? Takové otázky si kladl i C. S. Lewis, kterého Hans Urs von Balthasar nazývá velikým křesťanem.

Ježíšova slova nejsou střižena jednoznačně přesvědčivým způsobem, jak bychom to někdy očekávali a přáli si. Ježíš nenapsal žádnou knihu. Máme k dispozici jen předané výroky, které často odpovídají na nějakou otázku a do určité míry jsou určovány souvislostmi. A když je shromáždíme, nedají se převést do nějakého systému. Ježíš káže, Ježíš nepořádá přednášky. Používá paradoxů, přísloví, nadsázky, podobenství, ironie; dokonce (nemám tu na mysli žádnou neuctivost) veřejného prostranství. Vyjadřuje maximy (mravní zásady), které, když je vezmeme doslova, vypadají jako lidová rčení a dokonce jako by si odporovaly. Jeho nauka tedy nemůže být pojata pouhým rozumem, nedá se systemizovat jako »obor«. Když se o něco takového pokusíme, pak se nám Ježíš jeví jako učitel, který se v ničem nedá postihnout. Téměř nikdy nedává na přímou otázku přímou odpověď. Nechce se nechat, jak bychom si to přáli, »přibít« na zeď. Zkoušet to bylo by jako chytat slunce do sklenice (opět nemám na mysli žádnou neuctivost).

Když vstoupíme poněkud do větší hloubky, nacházíme u svatého Pavla podobné obtíže. Jisté nejsem jediný čtenář, který se již jednou ptal, proč mu Bůh, který mu přece propůjčil tolik darů, nedá také schopnost (pro prvního křesťanského teologa, jak se zdá, jistě nutnou) jasného a uspořádaného výkladu.

Tak se setkáváme na třech úrovních v odpovídajícím stupni se zdráháním dopřát nám toho, co se nám jeví jako nejlepší, a to u samotného Slova, u Apoštola národů a u Pisma jako celku. Jelikož to však Bůh zařídil právě takto, musíme dojít k závěru, že je to tak nejlepší. Zajištění

toho, co bychom si přáli, bylo by dokonce pro nás smrtelné. Asi je to nezbytné, aby Pánovo učení právě tím, že se nedá uchopit (naším systematickým intelektem), vyžaduje odpověď celého člověka, a že se tímto způsobem dává zřetelně najevo, že nejde o to naučit se nějakému oboru, nýbrž o to, abychom se nechali proniknout jednou osobností, získali nový výraz a novou náladu, dýchali nový vzduch, dovolili mu, aby Pán jeho vlastním způsobem vytvořenému obrazu sebe samého dal zazářit v nás samých.

A právě tak je tomu u sv. Pavla: Asi ten způsob díla, který bych si u něho přál, by byl ve skutečnosti nepoužitelný. Jeho jakoby neurovnaný sloh, zdánlivý nedostatek důslednosti a vyhrocení, divoké prolínání bezvýznamných jednotlivostí, osobních potíží, praktických rad a lyrických výlevů, to všechno nám nakonec zprostředkuje něco, co je důležitější než ideje: je to celistvý křesťanský život v úplnosti, nebo lépe řečeno, působení samého Krista v lidském životě.

A podobně snad i cena Starého zákona spočívá v tom, co se nám na něm zdá nedokonalé. Asi nám to brání využívat ho jen jedním způsobem a nutí nás to, abychom hledali i jinou možnost jeho využití: hledat v něm slovo opakovanou četbou, která si žádá čas, a opuštění jistoty a kritického smyslu – abychom celou židovskou zkušenost s Bohem mohli prožívat krok za krokem jako jeho stupňovité sebezjevování, abychom pocítili boj mezi Slovem a lidskou látkou, skrze kterou působí. Protože i zde máme vidět výzvu k plné odpovědi.

Z knihy J. Spiess:
Ptát se po pravdě.
Odpovědi C. S. Lewis

Mučedník chudých

Příběh biskupa – mučedníka

Proces blahorečení arcibiskupa v San Salvadoru Oscara Romero, který byl zabit při mši svaté před oltářem, pokračuje. Když jeho jméno zaznělo na americkém biskupském synodu, vyvolalo dlouhotrvající potlesk účastníků. O svém bývalém biskupovi hovoří Mons. Rosa Chávez, světící biskup v San Salvadoru.

24. března 1980 sloužil arcibiskup Oscar Arnulfo Romero mši svatou v malé kapli nemocnice Božské Prozřetelnosti. Když chtěl pozvednout chléb k obětování, ozvaly se výstřely, které ho zasáhly přímo do srdce. Hodiny ukazovaly 18.30, když byl zavražděn.

Romero se narodil v r. 1917 v Ciudad Barrios v salvadorském státě San Miguel. Ve dvanácti letech začal pracovat v podniku jednoho tesaře. Jako mladík vstoupil do semináře. Po dokončení studií na římské Gregoriáně, kde získal licenciát teologie, byl během druhé světové války vysvěcen v Římě na kněze. Po návratu domů jej čekala rychlá kariéra: nejdříve byl rektorem mezidiecézního semináře v San Salvadoru, pak generálním sekretářem biskupské konference a výkonným sekretářem biskupské rady pro Střední Ameriku a Panamu, potom titulárním biskupem v Tambee a o tři roky později (1970) světícím biskupem a od roku 1977 arcibiskupem v San Salvadoru.

Když byl 22. února 1977 uveden do úřadu, nabyl sociální konflikt v jeho zemi rozměry občanské války. Generál Carlo H. Romero se na základě volebního podvodu stal vítězem prezidentských voleb a nařídil vyvraždění zemědělců a paramilitantních organizací. Tehdejší vládnoucí oligarchie přijala jmenování nového arcibiskupa s uspokojením, protože byl mezi veřejností znám jako umírněný konzervatívec.

Několik krvavých epizod záhy po jeho jmenování (byli zavražděni dva jeho kněží) arcibiskupem otřásl. Požadoval

zavedení vyšetřování případu, který vedl ke smrti kněží, a zřídil stálovou komisi na ochranu lidských práv. Jeho mše, zvláště o nedělích, se těšily stále rostoucí návštěvě věřících. Arcibiskup Romero se stal masově oblíbeným vzorem spravedlivého člověka. Rádiová stanice arcibiskupství byla nejoblíbenějším vysílačem. Zatímco krveprolití nabývalo vrchu a vlády se pod vlivem převratů měnily stále častěji, nabývaly útoky proti církvi stále větších rozměrů. Kněží byli vězněni a unášeni, v sídle novin arcibiskupství vybuchla bomba a i uvnitř církve došlo ke konfliktu.

Jednalo se o obvinění některých prelátů proti arcibiskupovi. Dopis, který podepsalo několik biskupů a odeslalo do Říma v roce 1979, obviňoval arcibiskupa, že svou pastorační praxí podněcuje lidi k »třídnímu boji a revoluci«. Romero napsal ve svém pastýřském listě: »Když církev vstupuje do světa hříchu s cílem přinést

Oscar Arnulfo Romero – arcibiskup ze San Salvadoru byl zavražděn 24. března 1980 při mši svaté v okamžiku obětování darů

Mons. Rosa Chávez

spásu a osvobození, tlačí se hřích světa do církve a rozděluje ji; rozděluje pravé křesťany dobré vůle od křesťanů, kteří jsou křesťany jen podle jména.«

Byl zahájen proces Romerova blahorečení. Jeho tělesné ostatky, které byly okamžitě po smrti pohřbeny bez balzamování, jsou dodnes obdivuhodně neporušeny. Během synodu amerických biskupů v Římě vyprávěl o zesnulém arcibiskupovi jeho světící biskup Gregorio Rosa Chávez, který mu stál mnoho let po boku, a jeho řeč vyvolala hluboké dojetí. Přinášíme rozhovor s biskupem Rosa Chávezem o postavě arcibiskupa Romera a jeho mučednické smrti.

Excelence, nejdříve bychom Vás chtěli požádat o sdělení, v jakém stavu je proces blahorečení arcibiskupa Oscara Romera.

GREGORIO ROSA CHÁVEZ: Diecézní proces byl slavnostně uzavřen 1. listopadu 1996. Výsledky a sebraný materiál byly

předány do Říma, kde se setkaly s pozitivním ohlasem. Řím však požaduje prohloubení některých otázek dějinného charakteru o prostředí, ve kterém arcibiskup Romero vykonával svůj úřad, o okolnostech jeho smrti a důvodech jeho zavraždění.

Mohl by tak proces skončit ve slepé uličce?

ROSA CHÁVEZ: Kdyby proces skutečně skončil ve slepé uličce, jsem přesvědčen, že by to byla vina nás salvadorců. Největší nepřátelé jeho blahorečení žijí v El Salvadoru. Kdo byl proti němu nepřátelsky naladěný za jeho života, posílal mu anonymní dopisy a očerňoval ho jako komunistu, bojuje proti němu i dnes a chce zabránit jeho blahorečení.

Arcibiskup Romero měl, jak známo, nepřátele v salvadorské biskupské konferenci. Jeden biskup očerňoval Romera u papeže, když byl na návštěvě v San Salvadoru, a tvrdil, že arcibiskup nese odpovědnost za smrt sedmi tisíc salvadorců.

ROSA CHÁVEZ: Proto je nutné věcně odpovědět na první otázku, kterou položil Svätý stolec: otázku na lidské prostředí, ve kterém arcibiskup vykonával svůj úřad.

A jak vlastně vypadá toto historické prostředí?

ROSA CHÁVEZ: Toto prostředí je krajně polarizované, takže může snadno propadnout ideologizaci. Na tomto pozadí došlo k některým těžkostem Romera s nunciaturou a některými spolubratry v biskupské službě. Určitou dobu někteří biskupové odmítali se s ním setkat, čímž arcibiskup Romero velice trpěl, jak o tom svědčí podrobně jeho deník.

Je třeba prozkoumat i důvody jeho zavraždění. Proč byl podle vás zavražděn?

ROSA CHÁVEZ: To je jako byste se mě ptal, proč byl popra-

ven Ježíš. Vrahové arcibiskupa Romera se podobají vrahům Ježíše Krista. I o Ježíši je známo, že byl popraven z politických důvodů. Moc se brání, aby tím způsobem zamaskovala svou vinu.

Žil jste dlouho po boku arcibiskupa. Nač si ještě vzpomínáte?

ROSA CHÁVEZ: Když jsem ho poznal, by jsem ještě chlapec a Romero byl knězem. Pocházíme ze stejné diecéze. Vstoupil jsem ve čtrnácti letech do malého semináře. Romero byl tehdy knězem v San Miguel, v třetím největším městě v zemi. Klidné, rodinné prostředí, kde každý znal každého. Romero byl jmenován do čela malého semináře. Byl to velmi prostý kněz s hlubokou spiritualitou, pevný v nauce víry a s velkou láskou k chudým. Z počátku nebyl příliš nadšen svým novým úkolem a projevil určitý nesouhlas s dokumentem latinskoamerické biskupské konference, která se sešla v roce 1968 v Medellínu. Pokládal tento dokument za politický. Změnil však svůj názor, když přišel jako arcibiskup do San Salvadoru.

Když byl jmenován arcibiskupem, byl jeden z jeho přátel-kněží brutálně zavražděn: jezuita Rutilio Grande. Říká se, že tato smrt vyvolala změnu jeho smýšlení, mluví se dokonce o jeho »obrácení« od konzervativců k odpůrcům režimu. Je tomu tak?

ROSA CHÁVEZ: Pater Rutilio byl velkým přítelem Oscara Romera. Byl ceremoniářem při jeho biskupském svěcení. Byl zavražděn 12. března 1977. Romero byl tehdy teprve několik týdnů arcibiskupem. V měsíci květnu přepadlo komando smrti znovu jednoho z jeho kněží, Patera Alfonse Navarra. Taková situace zastihla Romera, když přišel do hlavního města. A od té doby byla jeho slova a činy na obranu chudých proti držitelům moci stále zřetelnější. Jednoho dne jsem se ho zeptal při rozhlasovém

Okamžik krátce po atentátu. Řeholní sestry se sklání nad bezvládným tělem sansalvadorského arcibiskupa

interview: »Pane arcibiskupe, říká se, že jste se obrátil.« On odpověděl: »Já bych nemluvil o obrácení, nýbrž spíše o vývoji, protože není možné zavírat oči před skutečností.« Jsem přesvědčen, že měl pravdu. Jeho víra, jeho spiritualita, jeho pevnost a jeho nauka zůstaly beze změny. Stál však nyní před jinou situací, která vyžadovala jeho jednání. Z rodinného prostředí v provincii přišel do San Salvadoru. Tady poznal bezprostředně jednání hospodářsko-politické moci v konkrétní situaci sociální viny, nespravedlivých struktur, ustavování komand smrti. Byly týdny, kdy tato komanda povraždila stovky lidí. Povražděná bezduchá těla věšeli na stromy nebo je pohazovali na křižovatkách, aby vyvolaly strach a hrůzu. Romero řekl: »Mým povoláním je asi sbírat mrtvolý.«

Silně se zasazoval za chudé a bránil je do té míry, že osm dní

před smrtí v jednom interview odsoudil výslovně vojenskou juntou, vojenské síly oligarchie, protože zastupují severoamerické zájmy, a amerického prezidenta »Cartera, který je všemožným způsobem podporuje«.

ROSA CHÁVEZ: Prezidentu Spojených států napsal otevřený dopis, ve kterém žádal zastavení dodávek zbraní do El Salvadoru. Velice trpěl tím, když viděl, jak nespravedlivé struktury a geopolitické zájmy vedou k válce, k formální a otevřené válce. Romero si byl vědom historicko-politického okamžiku, který tehdy prožíval El Salvador, a nejen El Salvador. Označit ho za lidového buřiče, je naprosto nepravdivé. Aby zabránil výbuchu násilí, podporoval Romero bez ustání všechny pokusy vyřešit konflikt mírovou cestou. V říjnu 1979 prosili mladí generálové, kteří svrhli režim, o jeho požehnání pro tento puč. Sestavili jsme společný text, který byl

rozšířen po celé zemi. Ve jménu svobody slova vyzýval Romero lidi, aby odložili předsudky proti pokusům armády obnovit spravedlnost a sociální řád. Romero tehdy řekl: »Tento pokus může národ ušetřit mnoha utrpení. Je třeba vyčkat a posoudit výsledek, vyčkat, zda budou dodrženy sliby.«

Romerovi se vyčítá, že se dal instrumentalizovat levicovými silami.

ROSA CHÁVEZ: Ve svém deníku napsal Romero zcela otevřeně v komentáři k setkání s nunciem v Costa Rica, kterého poslal do El Salvadoru Svatý otec, aby vyřešil rozpor mezi biskupy: »Moje podpora není v žádném případě vyjádřením sympatií k levici a ještě méně slepotou k nebezpečí infiltrace, které poznávám velmi jasně. Vidím dokonce zřetelně, že držitelé moci a hospodářští bosové používají antikomunismus jako zbraň, aby politicky obhájili sociální nespravedlnost.« Arcibiskup Romero znal skutečnou situaci. Jeho nástupce arcibiskup Arturo Rivera Damas jmenoval tři důvody stavu a propuknutí konfliktu v El Salvadoru: za prvé nespravedlnost, za druhé pravcové i levicové ideologie a za třetí různé mezinárodní a geopolitické zájmy, které se v naší zemi střetávají. V tomto sociálním poli se zaměřuje i konkrétní obrana chudých s nahráváním socialistické ideologii. Mužové jako Romero se nezastávají chudých, protože jsou jim blízké socialistické představy, nýbrž činí tak prostě z věrnosti ke svému povolání.

To vyplývá i z jeho deníku, kde je zcela zřetelně, že jeho vášně pro chudé je pouze výrazem prosté a pevné víry.

ROSA CHÁVEZ: Tento deník je klíčem k pochopení jeho života, je věrným zrcadlem jeho biskupského srdce. Můžeme zde odhalit horlivost pastýře pro

Pokračování na str. 10

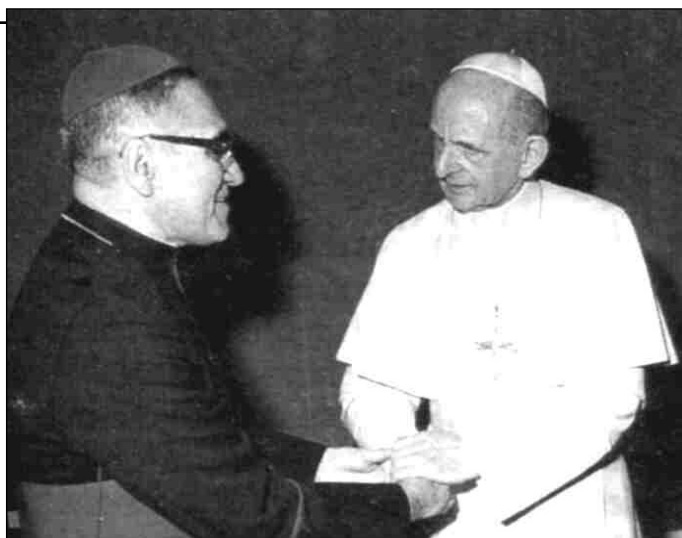
MUČEDNÍK CHUDÝCH

Pokračování ze str. 9

jeho lid, pastýře, který je připraven položit svůj život nikoliv proto, že se obrací k marxistické sociologii, nýbrž protože je třeba stejně tehdy jako nyní se postavit na stranu chudých. Jinak by zradil evangelium. Ve svých poznámkách v deníku k jednomu dalšímu svízelnému setkání se spolubratry v biskupské službě píše zcela otevřeně: »I přes předsudky proti mé osobě trvá (jeden biskup) na tom, že musím pokud jen možno ustoupit. To byl také můj zámer. Pokoušel jsem se nedbat na druhořadé a vedlejší věci. Ale rozhodně nemohu ustoupit v podstatných věcech, když je ve hře věrnost evangeliu, nauce církve a k tomuto shovívavému lidu, kterému nejsou schopni porozumět.«

Arcibiskup Romero byl v otázkách víry a učení církve velmi tradiční a v sociálních otázkách velmi citlivý. Určitá církevní kultura se naopak pokouší stavět oba aspekty do protikladu. Romero ukazuje, co učí tradice: odrážet pevně útoky proti víře apoštolů, neohroženě se zastávat chudých a pranýřovat nespravedlnost.

ROSA CHÁVEZ: Když přijel arcibiskup Romero v červnu 1978 do Říma, modlil se na kolenu u hrobu sv. Pavla: »Modlitby u hrobů těchto apoštolů byly pro mě vždy inspirací a posilou.« Několik dní později, když opouštěl baziliku sv. Petra, napsal do svého deníku: »Tam u hrobu sv. Petra jsem se modlil apoštolské vyznání víry, abych si vyprosil od Pána věrnost a jasnost, abych mohl vyznávat a hlásat víru apoštola Petra.« A dále napsal: »Zapomněl jsem říci, že jsem časně ráno opět navštívil baziliku sv. Petra a modlil se u ctihodných oltářů sv. Petra a jeho nástupců v tomto století o věrnost ve své víře a odvahu umřít, když to bude zapotřebí, jako tito mu-

Papež Pavel VI. v osobním rozhovoru s arcibiskupem Romero

čedníci zemřeli, anebo žít a nasadit svůj život, jak to dělali tito novodobí nástupci Petrovi.« Romero byl vždy přemýšlivým mužem modlitby. Často se tiše vzdálil ze shromáždění a odebral se do kaple k modlitbě.

V Římě hovořil v roce 1978 s Pavlem VI. a v roce 1979 s Janem Pavlem II.

ROSA CHÁVEZ: Romero byl velkým obdivovatelem papeže Pavla VI. V poznámkách k římské návštěvě v roce 1978 mluví s vděčností a pohnutím o tom, že u nástupce sv. Petra jistě našel pochopení a bratrskou podporu. Návštěva u Jana Pavla II., při které jej papež vyzýval, aby se »držel pouze principů« a stavěl mu před oči situaci v Polsku, následovala v rámci celé řady rozhovorů s jinými zástupci svatého Stolce. O některých těchto setkáních, jako na příklad o rozhovoru s kardinálem Pironim, hovořil Romero s nadšením. Vzniká však dojem, že z návštěvy v roce 1978 se vracel domů s větší posilou. V ideologizovaném prostředí církve zůstala jeho horlivost pro chudé a pro jeho národ nepochopena a zbrzděna.

A jeho vztahy k Janu Pavlu II.?

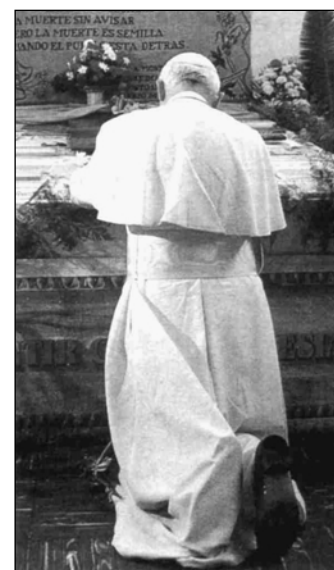
ROSA CHÁVEZ: Období mezi volbou kardinála Wojtyły a Romerovým zavražděním bylo krátké. Měli málo příležitostí k setkáním a k rozhovorům. Podílel jsem se na přípravách obou návštěv Jana Pavla II. v El

Salvadoru a mohu dosvědčit, že v obou případech tu byly pokusy zabránit, aby Jan Pavel II. navštívil Romerův hrob. A po každé Řím trval na tom, aby návštěva hrobu byla zahrnuta do programu. Podle mého názoru je papež Jan Pavel II. přesvědčen, že arcibiskup Romero je mučedníkem církve. Nazval ho »horlivým pastýřem, který dal život za svůj lid«. A v jedné promluvě během druhé cesty, ve které se zmínil o Romerovi, přidal větu, která nebyla předem v oficiálně vydaném textu: »Mám radost, že uchováváte jeho památku v tak živé paměti.« Ale papež má také starosti, protože politické skupiny zneužívají jeho jméno ke svým cílům. Proto Jan Pavel II. žádal v promluvě v roce 1993, aby se zachovala úcta k jeho památce, úcta k tomuto pastýři.

Jak přijal národ jeho nástupce? Někteří tvrdí, že postupně propustí všechny, kteří stáli za Romero. Je to pravda?

ROSA CHÁVEZ: Pokud jde o nynějšího arcibiskupa Fernanda Sáenze Lacalla, došlo po počátečních obtížích ke změně. Navštěvuje všechny farnosti a nachází opravdovou víru lidí, křesťanský život mnoha výjimečných osob v biskupství. V setkání s opravdovou církví objevuje jinou skutečnost, než jakou si představoval. A zasadil se jasně o proces blahorečení arcibiskupa Romera.

Já doufám, že Romero bude uznán mučedníkem. To si přejí lidé, kteří ho milovali a kteří ho i dnes velice milují. Když čteme jeho modlitbu, napsanou měsíc před jeho vraždou, dostáváme obraz o životě člověka, který ví o smrti, jež ho čeká, a přináší svůj život jako oběť. I okolnosti jeho smrti mě přímo děsí. Jeho poslední mše v nemocniční kapli byla mše za zemřelé. Romero četl Janovo evangelium: »Přišla hodina, aby Syn člověka byl oslaven.« Ptám se, zda v tomto konkrétním okamžiku věděl, že má být zabit. Jeho kázání o podobnosti o pšenice zrna, které musí padnout do země a zemřít, aby přineslo ovoce, bylo současně jeho závětí. Když čteme poslední slova, získáváme dojem, jakoby vyzýval své katany: »Dovol mi zemřít, když přistupuji k oltáři, abych

Jan Pavel II. v pohnuté modlitbě nad hrobem arcibiskupa Oscara Romera (r. 1983)

přinesl v oběť víno a krev.« Ještě mohl dokončit své kázání a byl zavražděn na začátku obětování darů.

To je drahocenný obraz, v němž můžeme uvažovat o jeho celém životě i smrti. Žil jako kněz, jako pastýř, který nade všechno miloval Krista a svůj lid.

*Z 30giorni 2/98
přeložil -lš-*

Život svatého Františka (13)

SVATÁ KLÁRA A SVATÁ ANEŽKA

Assisi se již velmi živě podílelo na působení nového řádu. Bratři už patřili k obrazu města. Procházeli po dvou ulicemi a cestami nahoru a dolů, ruce zkřížené na prsou a usebrání v modlitbě.

Zaklepali na dveře a požádali o almužnu se slovy: »Pokoj buď s tímto domem!« Bylo je vidět v kostelích, kde s pokorou kázali Boží slovo. Duchovenstvu byli ku pomoci a v domě Božím se rádi ujímali jakékoliv služby i té nejnižší.

Všude je zahrnovali vážností a úctou.

Blízko dómu sv. Rufina stál dům, který patřil měřiči Favarone Offreduccimu a jeho ženě Ortolaně. On byl šlechticem, o ní nevíme nic víc, než že byla ve Svaté zemi, kde navštívila Boží hrob a jiná křesťanská svatá místa.

Zvláštní pýchou obou byly jejich dcery, krásné jako obraz, jak jarní květiny, a chytré a vzdělané jako dospělé ženy. Jmenovaly se Penanda, Klára, Anežka a Beatrice.

Především Klára na sebe poutala pozornost všech. Byla něžná a štíhlá, plná důstojnosti, s dlouhými zářícími zlatými vlasy. Vypadala jako princezna z pohádky.

Její myšlenky se ovšem ubíraly zcela opačným směrem, nepatřily ničemu pozemskému, nýbrž věčnosti. Již dříve pocítila v srdci štěstí povolání k řádovému stavu, pozvání k duchovnímu mateřství v lásce a péči o utlačované a opuštěné.

Již několikrát slyšela v domě sv. Rufina Františka jako laického kazatele. Jeho vřelá a přesvědčující slova ji dokonale okouzila. Ustavičně se v tichu svého pokojíku zabývala myšlenkou připodobnit se Františkovi v jeho tvrdém životě chudoby z lásky ke Kristu.

S pomocí věrné přítelkyně Bony di Guelfuccio se dostala s Františkem do kontaktu a měla s ním v doprovodu této přítelkyně několik tajných rozhovorů. Doma nikdo nesměl mít tušení o jejich plánech, protože by pro ně neměli vůbec pochopení.

Mezi Klárou a Františkem zavládla ihned úplná shoda jejich představ. Byly to duchovně spřízněné duše. Poučena a připravena Františkem pojala Klára rozhodující plán.

Byla Květná neděle roku 1211.

Lidé z Assisi šli do svého dómu. Biskup Jan z Gubbia ho dal velkolepě zbudovat jako znamení štědrého občanstva.

Širokým dómským náměstím procházeli lidé všech stavů. Úředníci a pážata, elegantní vznešené dámy i prosté městské ženy, šlechtici a umělci. Ti všichni přicházeli nejen proto, aby splnili svou křesťanskou povinnost, nýbrž právě tato neděle sloužila k tomu, aby si každý odnesl olivovou ratolest jako obraz palmy z Květné neděle. Tato ratolest měla být jako Boží požehnání zavěšena celý rok na stěně nad lůžkem.

I rodina Favarone Offreduccia právě opustila svůj dům a šla krátkou cestou k dómu. Čtyři děvčata důstojným držením a skromností poutala na sebe pohledy plné obdivu.

Klára měla své nejkrásnější šaty a zdála se ještě hezčí než jindy. Ale kráčela jako ve snách. Zcela ponořena do sebe nevínila si nikoho ze svého okolí, ani dómu, všichni ji viděli, jak se modlí v nehlubší usebranosti.

Při rozdělování ratolestí šly k biskupovi, aby si je odnesly. Klára zůstala duchem nepřítomná jako přibitá stát na svém místě.

Polekala se, když biskup sestoupil na schody presbytáře a přišel k ní, aby jí podal olivovou ratolest.

Prokázala tím církev, vedená Duchem svatým, budoucí světici svou první poctu? Mohli bychom tomu uvěřit. Ovšem nikdo to tehdy ještě nemohl tušit ani chápat.

Když následující noc v domě Offreducciů všechno hluboce spalo, otevřel se zcela nehučně služební vchod domu a Klára se objevila ve stejných nádherných šatech, v jakých byla ráno v kostele.

U domu naproti tiché zavolala Boninu sestru, Pacifiku Guelfucciovou. Obě se tiše kradly temnými úzkými uličkami města k chodníku, který vedl k Panně Marii od Andělů. Zcela bez dechu a vyčerpané dorazily ke kostelíku. Tam na ně čekal František se svými bratry ve světle několika pochodní.

Před oltářem Matky Boží zeptal se František Kláry, tehdy 18leté: »Dcero, co tě sem přivádí?«

»Otče, přišla jsem sem, abych milovala Ježíše a následovala ho v životě chudoby a modlitby.«

Pak si Klára klekla k nohám světce a sňala svůj závoj. Její vlasy zazařily jako zlatá řeka.

Jediným stříhem nůžek odňal jí František tuto ozdobu jako znamení jejího obětavého sebeodevzdání.

Pak přijala šedivý kající šat a jako závoj kus hrubého plátna. Tím se stala první ženou, která se ze svobodného rozhodnutí připojila k novému františkánskému hnutí. Sama se později nazvala bylinkou blaženého Františka, bylinkou, která přinese drahocenné a trvalé plody milosti a svatosti.

Ještě téže noci zavedl ji František podle předem připraveného plánu do kláštera benediktinek Sv. Pavla v Bastii. Zde se mělo odehrát drama.

Ráno po Klárině útěku z rodného domu znamenalo pro její příbuzné po probuzení strašný úlek. Klárina postel byla prázdná a ona nikde. Úlek se proměnil v hněv a zášť, když se do domu dostala zpráva, že syn kupce Petra Bernardone ji »uchvátil« pro Krista a že je v klášteře sv. Pavla. Při všem náboženském postoji neměl pro tento krok nikdo žádné pochopení. Podle jejich mínění pro normální děvče neexistuje žádný jiný životní ideál než šperky, šaty, květiny a pak láska, manželství a rodina. Trnulo jim hrůzou při pomyslení, že tak kvetoucí děvče bude trápit své tělo kajícím rouchem a hladem má zhubnout jako strašák na ptáky. Jaké ubohé předsudky těchto úzkoprsých a průměrných duší!

Ve velkém chvatu šli do Bastie. Násilím vtrhli do kláštera, aby si odvedli, jak věřili, obelhané a podvedené děvče. Klára po jejich příchodu utekla do kostela a křečovitě se chytla oltáře. Sňala pokrývku své hlavy a objevila se zástupu příbuzných s ustříženými vlasy. Zde u oltáře se vzdali svého úsilí, když viděli, že Klárinu rozhodnutí je zcela dobrovolné a neodvolatelné. Hluboce dotčeni odešli.

Po této nepotěšitelné události a na radu sester sv. Pavla viděl František, že bude rozumnější najít pro Kláru přiměřenější přístřeší.

Na jižním svahu hory Subiaco byl jiný benediktinský klášter – S. Angelo di Panzo. Zde by ji docela rádi přijali a tak ji František zavedl tam.

(Pokračování příště)

Život Kristův (37)

XXXVII. Kristovy zázraky jako spasitelská znamení

1) Není pochyb o tom, že evangelia představují Kristovy zázraky jako znamení přicházejícího Božího království, které vstoupilo do dějin lidstva a světa. *Jestliže však vyháním zlé duchy s pomocí Ducha Božího, pak už k vám přišlo Boží království, tvrdí sám Ježíš (srov. Mt 12,28).* Ať už jsou na pořadu jakékoli diskuse o tématu zázraků (na něž také reagovali křesťanští apologeti), je jisté, že nelze oddělovat mocné činy, divy a znamení připisované Ježíšovi a dokonce i jeho apoštolům a učedníkům, kteří jednali v jeho jménu, od autentického kontextu evangelia. Při kázání apoštolů, z něhož převážně také pocházejí dnešní evangelia, slyšeli první křesťané vyprávění očitých svědků oněch zcela mimořádných událostí, které se odehrály z jejich hlediska poměrně nedávno, a proto také bylo možno prověřovat věrohodnost vyprávění, dnes bychom řekli, že byl možný jakýsi historicko-kritický přístup k dané záležitosti. Proto také nepřekvapuje zařazení těchto zpráv do evangelií. Ať už byl odpor vůči těmto zprávám v pozdějších staletích jakýkoli, z oněch autentických pramenů zpravujících nás o Ježíšově životě a jeho učení vyplývá jedna jistota: Apoštolové a evangelisté i celá prvotní církev viděli v každém tomto zázraku znamení svrchované Kristovy moci nad přírodou a jejími zákonitostmi. Ten, který zjevuje Boha jako Otce, Stvořitele a Pána nad vším jsovcím, když koná ony zázraky svou vlastní mocí, se zároveň projevuje jako Syn soupodstatný s Otcem a jemu rovný v panování nad vším stvořením.

2) Některé zázraky však vedle základního významu týkajícího se projevení božské moci Syna člověka v ekonomii spásy člověka obsahují ještě další komplementární významové aspekty. Tak když hovoříme kupříkladu o znamení, které Ježíš vykonal v Káně

v Galileji, pak je třeba si povšimnout toho, co říká evangelista Jan, který výslovně tvrdí, že Ježíš tak zjevil svou slávu a jeho učedníci v něho uvěřili (srov. Jan 2,11). Zázrak je tedy vykonán proto, aby vzbuzoval víru. Dojde k němu v průběhu svatebních oslav. Je tedy možné říci, že evangelistovým záměrem je, aby toto znamení evokovalo celou Boží ekonomii smlouvy a milosti, která je v knihách Starého zákona i Nového zákona často prezentována prostřednictvím obrazu manželství. Zázrak z galilejské Kány by tedy mohl být v úzkém vztahu k podobenství o svatební hostině, již vystrojil král pro svého syna, a proto také ve vztahu k samotnému eschatologickému Nebeskému království, které je podobno právě takové hostině (srov. Mt 22,2). První Ježíšův zázrak by tedy mohl být pojímán právě jako takové znamení přicházejícího Království, zejména když si uvědomíme, že ještě nenastala Ježíšova hodina, tedy hodina utrpení a oslavení (srov. Jan 2,4; 7,30; 8,20; 12,23-27; 13,1; 17,1). Tato hodina musí být připravena kázáním evangelia o království Božím (srov. Mt 4,23; 9,35). Zázrak, který nastává díky Mariině přímělu, může být pojímán rovněž jako symbol toho, co se má odehrávat v budoucnosti.

3) Jako znamení spásy lze vnímat ještě zřetelněji zázrak rozmnožení chlebě, k němuž došlo poblíž Kafarnaum. S událostí samotnou spojuje evangelista Jan Ježíšův proslov z následujícího dne, v němž Ježíš zdůrazňuje, že je třeba obstarat si chléb, který nepomijí, a to skrze víru v toho, který Ježíše poslal (srov. Jan 6,33), i v toho, který dává svoje tělo za spásu světa (srov. Jan 6,51). Stojíme tu před zcela zřetelnou předpovědí spasitelské smrti, a to nikoli bez přípravné vazby na tajemství eucharistie, která měla

být ustanovena právě v předvečer Ježíšova umučení jako svátost – chléb věčného života (srov. Jan 6,52-58).

4) Dále je to událost bouře na Genezaretském jezeře, kterou můžeme vnímat jako znamení toho, že Kristus je ustavičně přítomen na loďce církve, která byla a je v průběhu dějin tak často vystavena zuřivým vichřlům v bouřlivých hodinách. Ježíš, když ho učedníci probudí, rozkazuje větru a moři, a tak nastává hluboké ticho a klid. Pak se obrací na své učedníky a říká jim: *Proč se bojíte? Pořád ještě nemáte víru?* (Mk 4,40). V této epizodě stejně jako v některých jiných příbězích evangelia je patrná Kristova starostlivá a působivá přítomnost, která se projevuje právě v těch nejbouřlivějších okamžicích dějin, v nichž by lidský duch mohl velmi snadno podlehnout pokušení pochybovat o jeho božské pomoci a ochraně. Není tedy divu, že právě tento zázrak byl v křesťanské homiletice a spiritualitě představován jako znamení Ježíšovy přítomnosti a jako záruku důvěry, s níž se na něj má obracet církev i jednotliví křesťané.

5) Ježíš, který kráčí k učedníkům po hladině jezera podávající znamení své přítomnosti, a tak nás ujišťuje o tom, že ustavičně bdí nad svými učedníky i nad svou církví. *Vzmužte se! Já jsem, nebojte se!* (Mk 6,49; srov. Mt 14,26-27; Jan 6,16-21), tak promlouvá Ježíš ke svým učedníkům, kteří ho považovali ve tmě za nějaký přízrak. Marek poukazuje na údiv apoštolů, protože neporozuměli události rozmnožení chlebě a protože jejich srdce bylo nechápavé (srov. Mk 6,52). Matouš popisuje prosbu Petra, který chce vystoupit z loďky, aby mohl jít po vodě Ježíšovi vstříc, zaznamenává rovněž jeho obavy i jeho volání o pomoc, když cítí, jak se topí. Ježíš ho zachraňuje, ale také mu jasně vytýká: *Malověrný, proč jsi pochyboval?* (Mt 14,31). Tentýž evangelista ještě dodává, že ti,

kdo byli na lodi spolu s ním, se mu klaněli a říkali: *Jsi opravdu Boží syn* (Mt 14,33).

6) Zázračné rybolovy představují jak pro apoštoly, tak pro církev znamení plodnosti jejich poslání, pokud vytrvají hluboce spojeni s Kristovou spasitelskou mocí (srov. Lk 5,4-10; Jan 21,3-6). Lukáš při této příležitosti vypráví, jak se Petr vrhnul Mistrovi k nohám a jak vyznal: *Pane, odejdi ode mě: jsem člověk hříšný!* (Lk 5,8). Zpravuje nás rovněž o Ježíšově odpovědi: *Neboj se! Od nynějška budeš lovit lidi!* (Lk 5,10) Evangelista Jan zařazuje své vyprávění o zázračném rybolovu až do období po Ježíšově vzkříšení a nechává při této příležitosti zaznít Kristovo zplnomocnění dané Petrovi: *Pas mé beránky! ... Pas moje ovce! ... Pas moje ovce!* (srov. Jan 21,15-17). Jedná se o velmi významné spojitosti.

7) Lze tedy říci, že Kristovy zázraky zjevují Boží všemohoucnost ve stvoření. Tato Boží všemohoucnost se projevuje prostřednictvím Ježíšovy mesiášské moci nad lidmi a nad věcmi. Zázraky jsou tedy současně znameními Boží ekonomie spásy i znameními spasitelské ekonomie Kristovy, která se realizuje definitivním a neodvolatelným způsobem v dějinách lidstva, a tak je vepsána do tohoto viditelného světa, který je také Božím dílem. Lidé, stejně jako apoštolové na jezeře, když viděli Kristovy zázraky, si kladli otázku: *Kdo to asi je, že ho poslouchá i vítr a moře?* (Mk 4,41). A tak jsou tito lidé prostřednictvím zázraků připravováni na to, aby mohli přijmout spásu, kterou skrze svého Syna nabízí sám Hospodin. To je také základní smysl všech zázraků, které vykonal Ježíš před očima svých současníků, i zázraků, které v průběhu dějin vykonal jeho apoštolové a učedníci v síle Ježíšova jména. Symbolická jsou v tomto ohledu Petrova slova při uzdravení chromého: *Vě jménu Ježíše Krista Nazaretského – vstaň a chod!* (Sk 3,6).

Preklad doc. Ctirad Václav Pospíšil Th.D. OFM

»Před tvou mocí padají na tvář nebeské zástupy«

(Preface o P. Marii)

Zamyšlení nad stavem úcty k lidem i k Bohu

K významným složkám lidské psychiky patří pocit úcty. Naše úcta se může týkat jak určitých osob, tak určitých předmětů. V pocitu úcty je obsaženo naše uznání, že jsou kolem nás skutečnosti, které nás určitým způsobem přesahují a které respektujeme a s kladnými pocity přijímáme. Takové přijetí obsahuje také připravenost a spontánní ochotu tuto úctu projevat navenek a podřídit se této skutečnosti.

Úcta je tedy jednak výrazně pozitivní hodnotící vztah k určité osobě nebo hmotnému či duchovnímu objektu, jednak je to určitý způsob chování, kterým tento svůj vztah dáváme najevo.

Pojem »úcta« se bohužel v současné společnosti příliš velké popularitě netěší. Snad je to mezi jiným i pro převládající mínění, že jsme díky společenskému pokroku překonali období, které se vyznačovalo také »povinnou úctou«, tedy úctou, kterou jsme byli svým způsobem nuceni někomu prokazovat jen z toho důvodu, že nám to bylo zvenčí uloženo jako povinnost. Ovšem i dnes snad má většina z nás ve svém okolí osoby, kterých si vážíme vzhledem k jejich postavení, osobním kvalitám a zásluhám, a to nás vede k tomu, abychom se k nim podle toho chovali a projevovali jim náležitou úctu. Úctu k rodičům nám výslovně a závazně ukládá i Boží zákon.

Úctu, kterou pociťujeme k druhým osobám, projevujeme různými formami spontánního, konvenčního nebo i formálně předepsaného chování, která spočívá ve způsobu, jak ji zdravíme, jak se k této osobě přibližujeme, oslovujeme a jak se chováme v její společnosti. Naše výchova, zkušenost i náš osobní cit nám napovídají, co

si k někomu, kdo zasluhuje naši úctu, můžeme dovolit a co ne. Změna projevů úcty je zpravidla spojena i se změnou vzájemných vztahů.

V dřívějších dobách, kdy postavení na společenském žebříčku bylo výrazněji rozlišeno a odstupňováno, existovaly i celé soustavy pravidel chování, diktovaných povinnou úctou k výše postaveným osobám. Příkladem takových formálně vymezených pravidel byla na příklad dvorní etiketa. Existují stále např. poměrně přísná pravidla tzv. protokolu, jímž se řídí chování při stycích na diplomatické úrovni. V měšťanské společnosti převzala tuto roli tzv. pravidla společenského chování, která vymezují např. kulturu chování a oblékání při různých společenských příležitostech, způsob, jak projevovat úctu a zdvořilost k ženám, starším

a výše postaveným osobám, jak se chovat u stolu apod.

S postupující demokratizací a s doprovodným sklonem k všeobecnému rovnostářství upadají tato společenská pravidla stále více do zapomnutí. Pokud jsou ještě připomínána např. ve společenské výchově či v kursech tance, prožívají je nastupující generace stále více jako něco formálního, vyumělkovaného a v běžném životě přežitého. Úcta k druhým se vytrácí i v těch oblastech, kde není pouze vnějškovou formalitou, ale projevem vnitřních mezilidských vztahů, a to do té míry, že na její nedostatek ze strany nejmladší generace si stále více stěžují například rodiče i učitelé. Nechovat a neprojevovat úctu takřka k nikomu je znamením nezdravého a povážlivého sebezprečení a sebestřednosti.

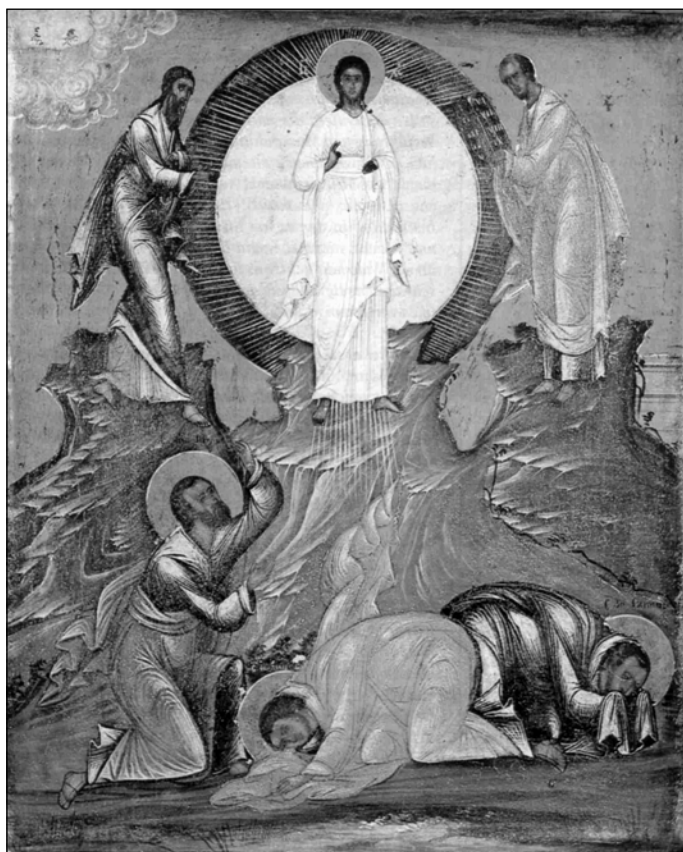
Důstojnost, která je důvodem k tomu, abychom druhým

lidem prokazovali úctu, není však spojena jen s jejich postavením na společenském žebříčku. Vzájemná úcta mezi lidmi se nevytrácí jen v důsledku rostoucího povědomí všeobecné rovnosti. I když to zní paradoxně, právě skutečnost, že všichni lidé jsou si rovni, je nejpodstatnějším důvodem k tomu, aby se všichni k sobě navzájem chovali důstojně a prokazovali si úctu. Jestliže všichni lidé jsou si rovni, pak každý z nich si zaslouží ode všech ostatních náležitou úctu.

Nedostatek úcty člověka k člověku a také úcty člověka k sobě samému má ovšem svou nejpodstatnější příčinu především v tom, že se z vědomí jednotlivců i společnosti vytrácí úcta k samotnému nejvyššímu prameni veškeré úcty - k Bohu, Stvořiteli člověka i světa. Důstojnost jednoho každého člověka má svůj prvotní základ v hodnotě, která nezávisí ani na něm ani na druhých lidech, nýbrž na hodnotě oné nejvyšší důstojnosti, kterou do každého člověka bez rozdílu vkládá sám Bůh tím, že jej stvořil ke svému obrazu, že každý člověk je předmětem jeho nekonečné lásky do té míry, že za jednoho každého z nás dal Bůh za obět sebe sama a přijal nás za své děti. Bůh ve svém Synu nám tuto skutečnost ještě více zdůraznil, když nám zjevil, že způsob, jakým se chováme k druhým lidem, považuje za způsob, jakým se chováme k němu, a tak jej také důsledně hodnotí (srov. Mt 25.40.45).

Kdo má v Bohu zdůvodněnou opravdovou úctu sám k sobě, chová v úctě také druhé. Tato pravá sebeúcta plodí správné sebevědomí, které se neživí tím, že se povyšuje nad druhé, nýbrž pokládá za samozřejmé chovat stejnou úctu i k nim. Jestliže nemáme druhé v úctě, je to proto, že nevíme (nebo dokonce nechceme vědět), koho v nich ve skutečnosti potkáváme.

Pokračování na str. 14

»PŘED TVOU MOCÍ PADAJÍ NA TVÁŘ NEBESKÉ ZÁSTUPY«

Pokračování ze str. 13

Není možné chovat k druhé osobě opravdovou úctu a přitom ji nijak nedat najevo. Jestliže na příklad někoho přestávám zdravít, procházím kolem něho bez povšimnutí, stává se pro mě někým, kdo mě nezajímá, nebo dokonce někým, koho bych raději ani nepotkal, koho nechci znát.

To, co platí pro náš vztah k druhým lidem, platí tím spíše o našem vztahu k nejvyšší bytosti, k osobnímu Bohu, kterému náleží úcta nejvyšší. Můžeme konstatovat, že současné ignorování, odmítání, případně popírání Boha je pokročilou fází postupného procesu, který začíná tím, že se krůček za krůčkem z našeho vědomí a chování vytrácí úcta k Bohu jakožto k nejvyšší, nejdokonalejší a nejsvětější bytosti. Tato úcta se vytrácí úměrně s tím, jak se vytrácí projevy úcty k Bohu. Propast mezi nekonečně vznešeným Bohem a člověkem zůstává pro samotného člověka provždy nepřekročitelná a jestliže se Bůh k člověku snižuje, pak to podstupuje nikoliv proto, že se své vznešenosti zřídá, nýbrž proto, aby nám svou vznešenost zjevil a přiblížil. Tím hůře pro člověka, jestliže ji přesto nevidí či dokonce nechce vidět.

Jestliže necítíme potřebu někomu projevovat úctu, pak je to proto, že k němu ve skutečnosti opravdovou úctu nechováme. Proto každé omezování a zanedbávání skutečných projevů úcty k Bohu nemůže pokračovat jinak, než že dříve či později vyústí v jeho přehlížení, vytlačování na okraj, až ke konečnému ignorování a popření.

Vnější úkony, jimiž projevuje člověk úctu k Bohu, nemají primárně svůj vlastní původ a důvod v nějakém předpisu nebo ustanovení. I když tyto vnější projevy úcty např. pro liturgické

účely předpis vymezuje a sjednocuje, jejich původní podoba se zrodila zcela spontánně přímo ze srdce a zbožnosti člověka jako přirozený způsob, jak navenek projevít a vzdát úctu nejvyššímu Bohu. Máme o tom řadu svědectví v Písmu svatém.

Mudrci od východu, když přišli a spatřili prosté chudé Dítě a jeho Matku, bez pokynu a bez předpisu ve své hluboké víře a účtě zcela spontánně *padli na zem a klaněli se mu* (Mt 2,11). Šimon po prvním zázračném rybolovu sám od sebe *padl Ježíši k nohám* a vyznal: *Jsem člověk hříšný* (Lk 5,8). Všichni ti, kteří přicházeli Ježíše prosit o milost uzdravení, cítili potřebu padnout mu k nohám, ať to byl malomocný (Lk 5,12) či správce synagogy (Mk 5,22). Také ti, kteří mu přicházeli děkovat, cítili potřebu padnout před ním na kolena jako Samaritán, jeden z desíti uzdravených (Lk 17,16), či slepý od narození (Jan 9,38). Ale i jeho důvěrní blízcí a přátelé mu takto vzdávali úctu. Marie, sestra Lazarova, mu padla k nohám se slovy: *Kdybys tu byl, můj bratr by nebyl zemřel* (Jan 11,32). Když učedníci spatřili Ježíšovu velebnost na hoře Tabor, bez pokynů a bez vyzvání *padli tváří k zemi* (Mt 17,6). Činí tak dokonce i jeho nepřátelé. Také ďábel v posedlém, sotva Ježíše uviděl z dálky, *přiběhl a padl před ním na zem* (Mk 5,6). Jeho katané v osudné noci, když byl zrazen, sotva uslyšeli slova *»Já jsem to«*,

cowli a padli na zem (Jan 18,6). Ježíš tyto projevy bohopocty nikdy neodmítal a sám nám dal příklad nad příklady: On, Boží Syn, ačkoliv je sám Bůh, před svým Otcem *padl na tvář k zemi* (Mt 26,39), a tak nám ukazuje, že nemáme jiný přiměřenější způsob, jak předstoupit před nebeského Otce.

Výše uvedené příklady představují různé situace a postoje, v jakých se v určitých obdobích ustavičně nacházíme i my. Jestliže nechceme Boha ignorovat, nemůžeme neprojevovat mu nejvyšší božskou poctu. Nikoliv nějaký předpis či směrnice, ale samo vědomí našeho postavení před Bohem nám velí, abychom Boha prosili, děkovali mu, klaněli se mu, vzdávali mu úctu, a k tomu nám Bůh přímo do srdce vložil nejpřirozenější způsob, jak to co nejpřiměřeněji projevít: **padnout na tvář k zemi**.

Místem, kde jsme k této účtě obzvláště vedeni, je dům Boží, příbytek Nejvyššího. Katolické chrámy jsou místem o to světějším, že je zde Ježíš Kristus, Bůh a člověk, skutečně a osobně přítomen se svým tělem a krví, duší a božstvím. V Božím chrámě nesmíme nikdy zdomácnět natolik, abychom zapomněli, před kým se nacházíme. V Božím chrámě budeme vždy pouhými hosty, a to hosty nejvyššího, nejdůstojnějšího a nejsvětějšího Hostitele.

Zdá se, bohužel, jako by nechuť a neochota k prokazování

úcty z občanské oblasti pronikala stále více i do našich chrámů. Jako by i zde bylo jakýmsi společenským pokrokem či výdobytkem, že už není třeba se tak sklánět a projevovat úctu. Ale z jakého důvodu? Co se změnilo na Boží svatosti a vznešenosti a co se změnilo na naší hříšnosti a ubohosti, v čem se zmenšila propast mezi Nejvyšším, jehož slávy jsou plná nebesa i země, a mezi námi, jejichž hříšnost volá do nebe? Co nás opravňuje domnívat se, jako by přišla nová doba, kdy toho »padání na kolena a bití v prsa« už je na nás příliš a spíše bychom se bez toho obešli? Jestliže jsme přestali pocítovat zcela spontánní potřebu padnout před Bohem na kolena, nevytratilo se z našeho srdce přesvědčení, kdo je to Bůh a kdo jsme my?

Jestliže projevy zbožné úcty, které byly dříve samozřejmé, dnes se pojednou jeví jako méně přiměřené a méně vhodné, má to snad znamenat, že naši předkové po celá staletí svou úctu k Bohu a Pánu přeháněli? Vždyť to byly projevy úcty, kterými žily a které si s sebou před Boží tvář odnesly nekonečné zástupy světců a světic. Poukazuje se při tom někdy na staré a nemocné lidi, kterým je třeba vyjít vstříc a ulehčit. Ale co zdraví a mladí? Nepřibývá těch, u kterých se spíše než o těžce pohyblivé kolenní klouby projevuje tvrdnutí srdce a počínající zákal duchovního zraku? Víra a zevně projevovaná úcta k Bohu jsou neoddělitelně spojeny. Omezování a zanedbávání vnějších úkonů a projevů úcty s sebou nese dříve či později i ochabování vnitřní úcty a opravdovosti, otupování vnitřního smyslu pro klanění, podstatu bohopocty, a to pak vede k postupnému, dokonce hromadnému odumírání opravdu živé a skutečně aktivní víry. O důsledcích se nakonec s úžasem dovidáme i z výsledků sčítání lidí a bytů.

(Dokončení příště)

V sobotu 18. srpna 2001 se uskuteční tradiční velká pouť k Panně Marii Nanebevzaté v Klokotech u Tábora.
 Program pouti: první mše svatá v 8.00 hod. ● hlavní mše svatá v 10.00 hodin (celebruje Mons. Josef Koukl, biskup litoměřický) ● klokotský příběh v podání dětí ve 13.30 hod. ● závěrečné svátostné požehnání v 15.00 hod.

Pouť k Panně Marii na Humberku u Krasonic, okr. Jihlava, bude u příležitosti 100. výročí postavení nové kaple v neděli 9. září 2001.
 Program pouti: 9.00 hodin pobožnost ve farním kostele ● 9.30 hodin průvod s obrazem na Humberk ● 10.00 hodin pontifikální mše sv. za účasti opatů, zasvěcení P. Marii a odhalení pamětní desky A. C. Stojanovi ● 14.30 hodin mariánská pobožnost, Te Deum a sv. požehnání.

POUŤ NA STARÉM BRNĚ

V letošním roce se koná tradiční pouť k Panně Marii Svatomské v bazilice na Starém Brně ve středu 15. 8. 2001. Pontifikální mše svatá, kterou budou v 18.30 hod. celebrovat Bronislav Kramář, opat želivský, Marian Rudolf Kosík, opat novoříšský, Lukáš Evžen Martinec, opat starobrněnský a další kněží, bude na poděkování za ochranu města a za všechna přijatá dobrodíní. Předě mši svatou v 17.30 hod. povedou sestry alžbětinky modlitbu růžence a od 18.30 hod. budou mariánské nešpory.

Před poutí bude třídení příprava k této slavnosti. Mši svatou v 18.30 hod. budou celebrovat: v neděli 12. 8. převor Augustin Gazda, rajhradský benediktin, v pondělí 13. 8. R. D. Antonín Štefek, vyškovský děkan a v úterý 14. 8. provinční vikář Metoděj Hofman, brněnský minorita.

Bazilika Panny Marie na Starém Brně je srdcem nejen starobrněnských farníků, ale i všech Brňanů. Obraz Panny Marie Svatomské daroval řeholníkům řádu sv. Augustina v Brně sám císař Karel IV. v roce 1356. Tato Madona je nazývána Perlou Moravy a Palladiem města Brna, protože se jí přisuzuje mocná ochrana jak jednotlivcům, tak celému městu Brnu od doby švédských válek. Bazilika je hojně navštěvována mnoha návštěvníky, kteří na Staré Brno přicházejí spatřit místa, kde od roku 1782 působí brněnský augustiniáni, když dle nařízení císaře Josefa II. museli opustit původní klášter u sv. Tomáše, kde působili od roku 1356. Z řady mimořádných brněnských augustiniánů, kteří svým významem přesáhli nejen rámec své doby, ale i území naší země, je možno jmenovat P. Křížkovského, T. Bratránka, M. Klácela, G. J. Mendela.

Je na čase se rozhodnout. „Jste schopni pro někoho riskovat život? Udělejte to pro Krista“ (Jan Pavel II.)

Pokud máte zájem o literaturu na téma povolání k zasvěcenému životu pro mladé muže, nebo máte zájem se zúčastnit semináře o rozpoznávání povolání, obraťte se na:

Miles Jesu – mezinárodní katolický institut
 Kamenná 59, 639 00 Brno tel.: 05/43215265
 email: mjbrnomen@brn.czn.cz; www.milesjesu.com

NABÍDKA DUCHOVNÍCH CVIČENÍ – II. POLOLETÍ 2001

Základní informace: Vedení cvičení – P. ing. Stanislav Weigel, Nad Bertramkou 10, 150 00 Praha 5, Smíchov, tel: 02/515 66 589. Termíny zaslání přihlášek – nejpozději 1 měsíc před termínem zahájení. Přihlášky – v místě konání.

Rezervované termíny:

Králiky, od 28. 9. do 30. 9. 2001, „Panna Maria – Znamení času“. Místo konání: Poutní dům Králiky, Hora Matky Boží, 561 69 Králiky, tel. fax: 0446/631 178. Zahájení: v pátek v 18.00 hod. Ukončení v neděli ve 13.00 hod. Přihlášky v místě konání.

Sv. Hostýn, od 19. 10. do 21. 10. 2001, „Panna Maria – Znamení času“. Místo konání: Exerciční dům sv. Hostýn 115, 768 51 Bystrice pod Hostýnem, tel: 0635/381 693. Zahájení v pátek v 18.00 hod. Ukončení v neděli ve 13.00 hod. Přihlášky v místě konání.

Velehrad, od 26. 10. do 28. 10. 2001, „Panna Maria – Znamení času“. Místo konání: Poutní a exerciční dům Stojanov, 687 06 Velehrad, tel. 0632/571 420. Zahájení: v pátek v 18.00 hod. Ukončení: v neděli ve 13.00 hod. Přihlášky v místě konání.

Liturgická čtení

Neděle 5. 8. – 18. neděle v mezidobí

1. čt.: Kaz 1,2; 2,21–23
 Ž 90(89),3–4.5–6.12–13
 Odp.: 1 (Pane, tys nám býval útočištěm od pokolení do pokolení!)
 2. čt.: Kol 3,1–5.9–11
 Ev.: Lk 12,13–21

Pondělí 6. 8. – svátek Proměnění Páně

1. čt.: Dan 7,9–10.13–14
 nebo 2 Petr 1,16–19
 Ž 97(96),1–2.5–6.9
 Odp.: 1a.9a (Hospodin kraluje, je povznesen nad celou zemí.)
 Ev.: Lk 9,28b–36

Úterý 7. 8. – nez. pam. sv. Sixta nebo sv. Kajetána

1. čt.: Nm 12,1–13
 Ž 51(50),3–4.5–6.12–13
 Odp.: srov. 3a (Smiluj se, Pane, neboť jsme hřešili.)
 Ev.: Mt 14,22–36

Středa 8. 8. – památka sv. Dominika

1. čt.: Nm 13,1–2a.25–14,1.26–29.34–35
 Ž 106(105),6–7a.13–14.21–22.23
 Odp.: 4a (Pamatuj na nás, Hospodine, pro náklonnost k svému lidu. Nebo: Aleluja.)
 Ev.: Mt 15,21–28

Čtvrtek 9. 8. – svátek sv. Terezie Benedikty od Kříže

(texty ze společných textů o mučednicích nebo o pannách, např.:)
 1. čt.: 2 Kron 24,18–22
 Ž 31(30),3cd–4.6+8ab.16bc–17
 Odp.: 6a (Do tvých rukou, Hospodine, svěřuji svého ducha.)
 Ev.: Mt 10,17–22

Pátek 10. 8. – svátek sv. Vavřince

1. čt.: 2 Kor 9,6–10
 Ž 112(111),1–2.5–6.7–8.9
 Odp.: 5a (Blaze mužů, který se slitovává a půjčuje.)
 Ev.: Jan 12,24–26

Sobota 11. 8. – památka sv. Kláry

1. čt.: Dt 6,4–13
 Ž 18(17),2–3a.3bc–4.47+51ab
 Odp.: 2 (Miluji tě, Hospodine, má sílo!)
 Ev.: Mt 17,14–20

Breviář pro laiky

Uvedení do první modlitby dne:	NE	PO	ÚT	ST	ČT	PÁ	SO
	5.8.	6.8.	7.8.	8.8.	9.8.	10.8.	11.8.
Antifona	919	1452	949	1754	1708	1708	1768
Žalm	784	786	783	783	786	786	783

Ranní chvály:

Hymnus	920	1452	949	1755	1709	1708	1769
Antifony	920	1453	950	965	1710	1463	1014
Žalmy	921	813	950	965	813	813	1014
Kr. čtení a zpěv	923	1454	953	1756	1710	1463	1770
Antifona k Zach. kantiku	708	1454	953	1780	1710	1463	1780
Prosby	924	1454	953	1757	1711	1711	1771
Záv. modlitba	708	1455	1461	1462	1712	1463	1465

Modlitba během dne:

Hymnus	925	1455	954	970	792	792	1018
Antifony	925	1456	955	971	987	1004	1019
Žalmy	926	940	955	971	987	1004	1019
Krátké čtení	927	1456	957	973	1713	1713	1021
Záv. modlitba	708	1455	957	973	1712	1463	1022

Nešpory:

SO

Hymnus	915	929	1457	959	1760	1714	1714	1024
Antifony	916	929	1457	960	976	1715	1464	1025
Žalmy	916	930	1457	960	976	1715	1715	1025
Kr. čtení a zpěv	918	933	1459	962	1763	1717	1464	1027
Ant. ke kant. P. M.	708	709	1459	962	1780	1717	1464	709
Prosby	918	933	1459	963	1764	1718	1718	1028
Záv. modlitba	708	708	1455	1461	1462	1712	1463	709
Kompletář	1238	1242	1247	1250	1254	1257	1260	1238

MCM s. r. o. nabízí z jiných nakladatelství...

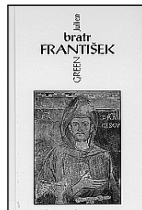
Uvedené knihy si můžete objednat na adrese:
Matice cyrilometodějská s. r. o.
Dolní nám. 24, 771 11 Olomouc 1

Julien Green:

BRATR FRANTIŠEK

Životopis sv. Františka z Assisi z pera autora, pro něhož se tento světec stal vzorem a vůdcem na jeho duchovní cestě.

*Cesta, 2. vydání, váz., 115x196 mm,
376 stran, 180 Kč*

AUDIOKAZETY, CD-ROM

Vojtěch Kodet: EUCHARISTIE, PRAMEN ŽIVOTA - SMÍŘENÍ S CÍRKVÍ

Zvukový záznam přednášky přednesené 1. července 2000 v Kostelním Vydrní na celostátním setkání karmelského třetího řádu a 14. července 2000 na katolické charismatické konferenci v Českých Budějovicích.

Karmelitánské nakladatelství, cena audiokazety 90 Kč

Radko Chodura, Věra Klimešová, Alois Kříšťan: SLOVNÍK POJMŮ SAKRÁLNÍHO UMĚNÍ

Knihy uvádí více než 1000 pojmů z oblasti sakrální výtvarné tvorby a z oblastí s ní úzce souvisejících. Pojmy, z nichž některé v průběhu času měnily svůj původní význam, jsou zpracovány vlastním tvůrčím přístupem, ale i na základě srovnání dílčích monografií. Slovník by měl přispět k lepší orientaci ve světě architektury, sochařství, malířství a uměleckého řemesla zejména tam, kde je tato tvorba spojována se sakrálními účely nebo kde je sakrální tematika jejím námětem.

*Karmelitánské nakladatelství, váz., A5,
104 stran, 139 Kč*

MARIÁNSKÉ PÍSNĚ I., II.

Zvukový záznam nejznámějších i méně známých mariánských písní v podání Brněnského rozhlasového orchestru lidových nástrojů. Umělecký vedoucí Jindřich Hovorka.

*CD-ROM - jeden díl 250 Kč
Audiokazeta - jeden díl 150 Kč*

Upozorňujeme na možnost objednat knihy Matice cyrilometodějské s. r. o. na internetových stránkách www.maticecm.cz. Nabídka je průběžně aktualizována, k jednotlivým knihám jsou připojeny anotace a veškeré potřebné informace pro objednání a zakoupení titulu.

Matice cyrilometodějská s.r.o.
Olomouc, 5/2000
PóNoS, 779 00 OLOMOUČ 9

Matice cyrilometodějská s. r. o.
Dolní nám. 24
771 11 Olomouc 1

SVETLO - týdeník Matice cyrilometodějské. Vydává Matice cyrilometodějská v Olomouci, Černochova 7 - IČO 533866. Tiskne nakladatelství Matice cyrilometodějská s. r. o., Olomouc. Šéfredaktor Josef Víček. Vychází s církevním schválením Arcibiskupství olomouckého č.j. 54/98 ord. Církevní schválení se uděluje časopisům jako potvrzení, že v nich nejsou bludy v oblasti víry a mravy. Neznamená to však, že udělovatel schválení se ztotožňuje s názory jednotlivých článků. Adresa redakce a administrace: Matice cyrilometodějská s. r. o., Dolní nám. 24, 771 11 Olomouc I; telefon a fax 068/522 28 03 (e-mail: svetlomcm@iol.cz; <http://www.maticecm.cz/svetlo>). Na této adrese přijímáme objednávky týdeníku i knih. Registrační značka MK ČR 7225. Administrace pro Slovenskou republiku: RODENY, Vinohradnícka 11, 949 01 Nitra, telefon 0042137/741 83 83; podávající autorita nevyjádřila (jako Litmanová, Medzgorje aj.), se podřizujeme konečnému úsudku církve. Nevyžádané nezveřejněné příspěvky nevracíme.